

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
FILOZOFICKÁ FAKULTA
KATEDRA SLAVISTIKY

TERMINOLOGICKÁ BÁZE A TÉMATICKÉ PRACOVNÍ LISTY
PRO INOVACI VÝUKY PŘEKLADU A TLUMOČENÍ

(Specializace: životní prostředí)
Bakalářská práce – v českém jazyce

BAZA TERMINÓW I TEMATYCZNE KARTY PRACY DLA
INNOWACJI NAUKI PRZEKŁADU I TLUMACZEŃ

(Specializacja: środowisko naturalne)
Pracja licencjacka – w języku czeskim

TERMINOLOGICAL BASE AND THEME-BASED WORK
SHEETS FOR THE INNOVATION OF TEACHING,
TRANSLATION AND INTERPRETATION

(Specialization: environment)
Bachelor thesis – in the Czech language

VYPRACOVAL: Jan Koutný
VEDOUCÍ PRÁCE: Mgr. Jan Jeništa

Prohlašuji, že jsem práci vypracoval samostatně a uvedl jsem všechny použité
prameny.

V Olomouci, 25. 4. 2013

Podpis

Děkuji Mgr. Janu Jenišтови, za konzultace, rady a připomínky, které mi během psaní bakalářské práce poskytl.

Podpis

OBSAH

ÚVOD.....	5
1 PŘEJÍMÁNÍ CIZÍCH SLOV DO POLŠTINY.....	7
2 ROZBOR SLOVNÍKOVÝCH HESEL.....	9
3 VZNIK NOVÝCH SLOV.....	11
3.1 Odvozování.....	11
3.1.1 Tvoření výrazů pomocí prefixů cizího původu.....	11
3.1.2 Nové výrazy vytvořené sufixací.....	12
3.2 Slova složená.....	13
4 ZRÁDNÁ SLOVA.....	14
4.1 Rozdělení zrádných slov.....	16
4.1.1 Částečně a celkově zrádná slova.....	16
4.1.2 Stylově zrádná slova.....	17
4.1.2.1 Užití slova devastace v českém jazyce.....	18
4.1.3 Mluvnicky (tvarově) zrádná slova.....	19
4.2 Tabulka zrádných slov.....	20
5 FRAZELOGIE.....	24
5.1 Vybrané příklady polských frazeologizmů.....	25
6 TÉMATICKE PRACOVNÍ LISTY.....	29
7 KLÍČ.....	49
8 STRUČNÝ SLOVNÍK.....	56
ZÁVĚR.....	61
SEZNAM PRAMENŮ A POUŽITÉ LITERATURY.....	63
ABSTRACT.....	65
STRESZCZENIE.....	65
ANOTACE.....	66

ÚVOD

Téma naší práce je zaměřeno na oblast životního prostředí, se kterým přímo souvisí jeho ochrana a ekologie.

Dané téma je v současnosti velmi aktuální a často diskutované v médiích. Z hlediska lingvistického nebyla ovšem daná oblast doposud příliš prozkoumána. Proto jsme se pokusili vyhledat a sepsat slova, která by byla pro dané odvětví charakteristická nebo s ním velmi úzce spjatá. Životní prostředí a jeho ochrana tvoří velmi rozsáhlé téma, které není vzhledem k jeho stávající problematice, nikterak ohraničeno. Můžeme pod něj zahrnout stejně tak dobře ekologické zemědělství, jako například těžbu ropy. Tudíž jsme i při výběru slov dbali na to, abychom postihli základní terminologii s tímto spjatou.

Zabýváme se především dílčími součástmi ochrany životního prostředí, jako jsou: polské národní parky a zvířata v nich žijící, přírodní katastrofy i ty způsobené lidskou činností a v neposlední řadě přírodou a člověkem, jako její neoddelitelnou součástí.

Práce se skládá ze tří částí. První z nich je lingvistická analýza námi sestaveného lexikálního materiálu. Zde se obracíme svoji pozornost na původ polských přejímek z cizích jazyků z hlediska historického. Pokračujeme jazykovou analýzou, která zkoumá slovníková hesla vzhledem k jejich původu. Dále se věnujeme tvoření nových slov za pomoci odvozování a následně také skládání. Vše je doplněno o konkrétní příklady. Následující část tvoří zrádná slova v polštině. Uvádíme rovněž několik kategorií zrádných slov, do kterých lze zařadit námi nalezené výrazy. Součástí je přehledná tabulka zrádných slov. Závěr tvoří frazeologizmy, v tomto dílčím tématu se zaměřujeme nejen na frazeologizmy spojené s neživou přírodou, ale také na zoonyma.

Druhou částí jsou tematické pracovní listy, zahrnující cvičení a materiály určené k procvičení a upevnění slovní zásoby z oblasti životního prostředí. Při vytváření pracovních listů jsme se snažili, aby jednotlivá cvičení byla zábavná a současně poučná.

Přílohou práce je CD s terminologickou bází v rozsahu 217 slov, jejich definic, slovních spojení a příkladů užití jak v polštině, tak i v češtině. K sestavení této části práce jsme pro vyhledání polských výrazů a jejich definic použili *Uniwersalny słownik języka polskiego (USJP)*.

České ekvivalenty jsme čerpali ze slovníků: *Slovník spisovného jazyka českého* (SSJČ) a *Akademického slovníku cizích slov* (ASCS).

1 PŘEJÍMÁNÍ CIZÍCH SLOV DO POLŠTINY

Z historického hlediska měla na polský jazyk velký vliv čeština, a to zejména v 16. stol., kdy bylo dokonce velkou módou a znakem vzdělanosti mluvit ve společnosti ne polsky, ale česky. Z této doby pravděpodobně pocházejí slova jako *łańcuch – lancúch (lancouch)*, *bażant - bażant*, *bawełna - bavlna*, která se vyskytují v námi sestaveném slovníku.¹ V této době polština často přebírala také výrazy německého původu, ovšem ne v tak velkém množství, jako tomu bylo o několik století později, tedy ve století devatenáctém.

V období renesance a humanismu, námi již zmiňovaném 16. století, polština současně se slovy českými a německými stále více přebírá slova latinského původu, která měla ovšem značný vliv i na ostatní evropské jazyky a tak se velmi často stávalo, že původně latinský výraz přešel nejprve do francouzštiny nebo němčiny a odtud se postupně dostal až do polského jazyka. Latinismy byly v této době přebírány do jiných jazyků především díky šíření křesťanství a s ním spojených latinsky psaných knih. Dalším důležitým faktorem pro přejímání těchto slov, byl fakt, že římská kultura, v které se latinsky hovořilo, byla na vysokém stupni kulturní i politické vzdělanosti, kterého tehdejší Evropa nedosahovala.

V 19. století, jak už bylo řečeno, měla na polštinu velký vliv němčina a společně s ní se do popředí dostává také francouzština. V této době literárního naturalismu a realismu dochází k rozvoji přírodních věd a techniky. Francouzský vliv se v polštině projevuje již počátkem 19., a to v souvislosti s napoleonskými válkami. V této době dochází k přebírání galicismů ve značném množství.

Pokud ale zaměříme svoji pozornost na dobu o několik desítek let později, tedy na konec 19. století a tehdejší dění v Evropě zjistíme, že ani v této době polština nepřestala přejímat cizí slovní výrazy, spíše tomu bylo naopak. Se vznikem Darwinovy evoluční teorie o původu druhů, nastal ve světě vědy doslova boom v oblasti přírodních věd, jakými jsou: biologie, chemie a fyzika. S tímto faktem přímo souviselo velké množství nově vznikajících výrazů pro jevy, které bylo nutné pojmenovat. Jelikož bylo nutné daný jev pojmenovat tak, aby byl jeho význam dostupný nejen jednomu jazyku, opětovně se objevují latinská nebo řecká pojmenování. Znovu zde vznikají slova mezinárodní – internacionalismy.

¹WOLLMAN, Frank.: *Slovesnost Slovanů*. Vesmír, Praha 1928.

K těm se v jednotlivých jazycích, pokud to bylo jen trochu možné, vyvinuly domácí ekvivalenty.

Druhá světová válka s sebou přinesla opětovně značné množství germanismů a po jejím konci, mezi léty 1945 – 1989, polštinu obohatilo také značné množství slov ruského původu, příčiny přejímání nových slov z těchto dvou jazyků jsou více než jasné. Byla to především politická situace, ve které se Polsko tehdy nacházelo. K přejímání ruských výrazů však docházelo již dříve, a to vzhledem k mocenským vztahům mezi Polskem a Ruskem.

Ve 20. století vzrůstá vliv anglicky mluvících zemí a polština tak společně s ostatními slovanskými jazyky začíná do své slovní zásoby přejímat anglicismy, obzvláště pak amerického typu, což se děje i v dnešní době s čím dál větší intenzitou. S rozvojem techniky a značnou globalizací anglicismy stále více prostupují do češtiny i polštiny a dochází tak velmi často ke koexistenci dvou výrazů označujících ten samý jev slovem domácího původu a současně slovem cizího původu. Někdy dochází až k vytěsnění původního výrazu a jeho částečného nebo úplného nahrazení cizí lexikální jednotkou. Tímto způsobem slova z cizích jazyků přecházejí do neutrální slovní zásoby.² Příkladem mohou být výrazy: *ludność – populacja, udomowienie – domestykacja*.

Slova cizího původu měla a i nadále mají vliv jak na češtinu, tak na polštinu. Je ale patrné, že se uchytily a jsou užívána v neutrální slovní zásobě spíše v polském jazyce. Čeština má k těmto výrazům cizího původu oproti polštině více původních slovanských ekvivalentů. S danými slovníkovými termíny se tak v češtině častěji setkáme v odborných člancích a statích, než v mluvené řeči. Samozřejmě však i v tomto případně lze nalézt výjimky, jelikož slovní zásoba se neustále proměňuje a slova, která jsou na jejím okraji, se mohou snadno dostat do centra užívání.³

V poslední době, vzhledem k obrovskému rozvoji v oblasti ekologie, ochrany životního prostředí a řešením problémů s tímto spojených, se čím dál častěji setkáváme se slovy cizího původu z této oblasti. Opět se ve větší míře jedná o internacionalismy s více či méně rozvinutými slovanskými ekvivalenty.

² Walczak, B.: *Między snobismem i modą a potrzebami językaczyli o wyrazach obcego pochodzenia w polszczyźnie*, Poznań 1987.

³ LOTKO, E.: *Čeština a polština v překladatelské a tlumočnické praxi*, Ostrava: Profil 1986., s. 76

2 ROZBOR SLOVNÍKOVÝCH HESEL

Námi sestavený slovník obsahuje jak výrazy cizího původu, tak původu domácího. Je velice zajímavé, že obě dvě tyto skupiny jsou v naší práci zastoupeny prakticky rovnoměrně, ač tento výsledek nebyl námi zamýšlen.

Ve slovníkové části jsme zpracovali 217 výrazů vyskytujících se jak v polštině, tak v češtině. Počet lexikálních jednotek cizího původu je 109 a počet polských výrazů je 108. Námi vybraná slova a slovní spojení jsme hledali v *Uniwersalnym słowniku języka polskiego*⁴ v redakci Stanisława Dubisze. Pro vyhledávání českých ekvivalentů jsme ve většině případů užívali *Spisovný slovník jazyka českého* a k dohledání novějších výrazů jsme používali *Akademický slovník cizích slov*.

Při analýze cizích výrazů našeho slovníku se nejčastěji setkáváme s latinismy a řeckého původu nebo alespoň částmi slov, které pocházejí z těchto dvou jazyků. Prefixy pocházejícími z klasických jazyků se věnujeme v části naší práce věnované tvoření novotvarů. Jelikož se v našich výrazech setkáváme převážně s výrazy složenými z těchto předpon, nelze přesně stanovit, jaký počet latinismů a grecismů je v našem slovníku zastoupen. Čistě latinského původu jsou: *abrazja – Abrasio, agregacja – Agregatio, asymilacja – Assimilatio, fauna – Fauni, feromon – Ferromon, flora – (podle římské bohyně) Flora, mutacja – Mutatio, natura – Natura, planeta – Planeta, rarytas – Raritas, reducent – Reducent, terytorium – Teritorium. Z řečtiny pocházejí například slova: akinezja – Akinesía, anomalia – Anomalía, delta – Delta nebo katastrofa – Katastrophe.*

Další nejpočetnější skupinu výrazů tvoří galicismy a germanismy – lexikální jednotky, které přešly do polštiny prostřednictvím těchto dvou jazyků: Francouzskými přejímkami jsou například: *absorpcja – Absorption, adaptacja – Adaptation, amoniak – Ammoniaque, bakteria – Bactérie, bariera – Barrière, botanika – Botanique nebo dymorfizm – Dimorphisme. Z němčiny byla přejata slova jako: anatomia – Anatomie, arboretum – Arboretum, aerosol – Aerosol, lawina – Lavine a tak dále.*

Výrazů, které byly převzaty do polštiny prostřednictvím angličtiny, najdeme v našem slovníku jen opravdu malé množství, jsou jimi například:

⁴ DUBISZ, S.: *Uniwersalny słownik języka polskiego*, Warszawa 2003.

aklimatyzacja – Acclimatize, demografia – Demography, domestykacja – Domestication, erozja – Erosion, kompost – Compost, kontinent – Continent, lokomocja – Lokomotion, populacja – Population, sedymentacja – Sedimentation a posledním je slovo *smog*, což je vlastně spojení dvou anglických slov *smoke* a *fog*.

Poslední skupinu tvoří slova o jedné lexikální jednotce. Jedná se výraz *gaz – Gaz*, přejaté z nizozemštiny a o slovo *sawanna – Sabana*, původu španělského.

Důkazem, že polská slova v našem slovníku, jsou opravdu původu slovanského, může být slovní zásoba typu: *sowa – sova, bóbr – bobr, burza – bouřka, dolina – dolina, góra – hora, jaszczurka – ještěrka, kwitnąć – kvést, leśnictwo – lesnictví, mróz – mráz* atd., která se shoduje s češtinou.

3 VZNIK NOVÝCH SLOV

Neologismy vznikají s vývojem techniky a novými objevy prakticky ve všech odvětvích vědy dnes a denně, ovšem ne každé se dostane do centra slovní zásoby a jsou užívána běžným mluvčím daného jazyka. Nejčastěji jsou tvořena pomocí známých slovních základů a nejtypičtějším způsoby jejich tvoření jsou derivace a kompozice. Dalším způsobem tvoření nových výrazů je zkracování (zkratková slova a zkratky).

3.1 Odvozování

Z hesel uvedených ve slovní zásobě pro téma naší bakalářské práce, tvoří nezanedbatelné množství tzv. deriváty neboli slova odvozená, která vznikají v češtině i v polštině totožným způsobem.

Deriváty jsou výrazy složené ze slovního základu a předpony (prefixu) nebo přípony (sufixu), případně obou těchto jevů současně (prefixálně – sufixální).⁵

3.1.1 Tvoření výrazů pomocí prefixů cizího původu

Oba tyto slovanské jazyky shodně přebírají cizí prefixy pro obohacení své slovní zásoby, a to nejen v oblasti slov týkajících se ekologie a ochrany životního prostředí. Především se jedná o prefixy řeckého a latinského původu.

Současnými nejrozšířenějšími prefixy, které se váží k tématu ochrany životního prostředí, vytvořenými z původně řeckých slov jsou předpony: *eko* z řeckého *oikos*, *agro* z řeckého *agrós* a *bio* z řeckého *bíos* (život). Slovo *bíos*, vystupuje v našem slovníku nejen jako prefix, ale zároveň jako slovní základ pro označení jevů týkajících se toho, co je živé například ve slově *biotyczny*. S výše uvedeným druhem prefixů se můžeme v námi sestaveném slovníku setkat ve výrazech jako *agronomia*, který je složen z prefixu *agro* a řeckého výrazu *nomía*. Dále pak: *agroekologia* - předpony *agro*, *eko* a *logos* (řečtina); *agroekosystem* – předpony *agro*, *eko* a *systeme* (řečtina); *biocenoza* – předpona *bio* a převzatý

⁵ BEŠTA, T.: *Základy polské mluvnice*, Praha: Polský institut v Praze, 1994.

německý výraz *Zönose*; *biomasa* – předpona *bio* a *massa* (latina); *biorytmus* – předpona *bio* ve spojení s *rhythmus* (latina); *biotop* – předpona *bio* a anglický výraz *top*; *ekoklimat* – předpona *eko* a *climat* (převzato z francouzštiny); *ekologia* – předpona *eko* a řecké *logos*;

ekosystem – předpona *eko* a *systeme* (řečtina); *ekoton* – předpona *eko* a řecké slovo *tonos*.

Dalšími často užívanými prefixy jsou latinské předpony: *a-* (*abiotyczny*), *de-* (*demineralizacja*), *con-* (*konurbacja*), *radio-* (*radioaktywność*). Mezi řecké prefixy, které se v naší slovní zásobě vyskytují, patří: *antropo-* (*antropogeniczny*), *anty-* (*anty - bio - tyk*), *elektro-* (*elektroenergetyka*), *foto-* (*fotosyntéza*), *homeo-* (*homeostaza*), *hydro-* (*hydrosfera*), *cyto-* (*cytoplazma*).

Ve slově *chemoautotrof* se setkáváme s předponou převzatou z německého jazyka *chemo-*, s předponou řeckého původu *auto-* (*autós*) a výrazem řeckého původu *trof* (*trophé*).

Některé z výše uvedených předpon se jak v polštině, tak v češtině pojí nejen se slovy cizího původu, ale také s domácími slovními základy. Ve slovní zásobě, kterou jsme sestavili v naší bakalářské práci, se taková slova ale nevyskytují.

3. 1. 2 Nové výrazy vytvořené sufixací

Dále se v našem slovníku setkáme s velkým množstvím vytváření neologismů pomocí sufixace. Přičemž většinu námi zkoumaných slov lze zařadit do skupiny, která tvoří názvy dějů a stavů. V naší slovní zásobě se setkáváme se sufixem *-acja*, který je z této skupiny nejrozšířenějším v námi zkoumaných jevech. Sufix *-acja* (*adaptacja, agregacja, aklimatyzacja, demineralizacja, dewastacja, domestykacja, eutrofizacja, fermentacja, hibernacja* itp.)

Ve skupině názvů konatelských a činitelských se setkáváme pouze s jedním sufixem, a to konkrétně se sufixem *-nik* (*botanik*).

Poslední skupinou tvoření nových slov pomocí přípon, jsou názvy hromadné se sufixem *-ctwo* (*ogrodnictwo, leśnictwo, kłusownictwo*).⁶

⁶ BEŠTA, T.: *Základy polské mluvnice*, Praha: Polský institut v Praze, 1994.

3. 2 Slova složená

Výrazů složených neboli kompozit se v námi vybraných slovech nevyskytuje velké množství, považujeme ale za důležité se i o těch několika málo slovech alespoň v krátkosti zmínit.

Kompozity jsou označována slova, která se skládají z více než jednoho slovního základu (kořen). Jednotlivými částmi těchto slov mohou být například dvě podstatná jména, přídavné a podstatné jméno, slovesná forma a podstatné jméno. Můžeme se ovšem také setkat s tvořením složenin za pomoci příslovce a podstatného jména. Jednotlivé slovní základy, které jsou složeny do jednoho komplexního výrazu, se v polštině pojí pomocí formantů „i“ a „y“, v případě že se jedná o kompozita, jejichž první část je slovesného původu. Dalším je pak formant „o“ který spojuje slova na základě syntaktického vztahu shody nebo řízenosti.⁷

Při rozboru slovníkových hesel jsme se setkali pouze s kompozity patřícími do druhé skupiny, tedy se slovy s formantem „o“: *wodospad*, *roślinożerca*, *krajobraz* a *gololedź*.

⁷ BEŠTA, T.: *Základy polské mluvnice*, Praha: Polský institut v Praze, 1994.

4 ZRÁDNÁ SLOVA

Vzhledem k typologické příbuznosti českého a polského jazyka se vyskytuje velké množství slov, která byla součástí společného slovního základu těchto západoslovanských jazyků. Postupným vzdalováním obou jazyků a jejich slovní zásoby se i tato slova začala odlišovat, především po stránce významové a stylové. „Do češtiny v průběhu jejího vývoje (zejména 19. stol.) pronikala i některá slova z polštiny. Naopak také v současné polštině jsou některá slova českého původu.“⁸ Tyto mezi jazykové výpůjčky „se mohly později samostatně vyvíjet a vést tedy k odlišení slovní zásoby obou jazyků“.⁹

Tak se slova přejatá z češtiny v polštině částečně vzdálila svému původnímu významu nebo se zcela odlišila. Výše popsaný jazykový jev bývá nazýván termínem - „zrádné slovo“¹⁰ (odpowiednik złudny, pułapka leksykalna). „Za zrádná slova v polštině a češtině lze považovat takové lexikální jednotky, které jsou v obou jazycích formálně shodné nebo podobné, ale významově nebo/i stylově odlišné.“¹¹

Odklon v původně významově stejných slovech vidíme na níže uvedených příkladech.

pol. rybołów

dravý pták (Pandion haliaetus – Orlovec říční)

čes. rybołówstwo

rybolov

(viz Lotko, E., *Zrádná slova v polštině a češtině*, s. 33–34)

⁸LOTKO, E.: *Zrádná slova v polštině a češtině (Lexikologický pohled a slovník)*. Olomouc: Votobia 1992., s. 32

⁹Tamtéž, s. 33

¹⁰ Termín „zrádné slovo“ doporučuje Edvard Lotko, jako nejvhodnější označení pro tuto část slovní zásoby.

¹¹LOTKO, E.: *Zrádná slova v polštině a češtině (Lexikologický pohled a slovník)*. Olomouc: Votobia 1992., s. 8

Je tedy zcela přirozené, že pokud si dva jazyky jsou takto blízké, dochází při jejich užívání k mnohým lexikálním shodám a často také k mezi jazykovým výpůjčkám, které nás mohou při překladu textu snadno zmást. Překladatel ale i běžný uživatel polštiny a češtiny může velmi často nabýt dojmu, že jako mluvčí jednoho z těchto jazyků zdánlivě dobře rozumí druhému jazyku. Takovéto případy bývají velmi časté a tak se není čemu divit, že dochází ke kontaktu se zrádnými slovy, která jak už bylo řečeno, vypadají často podobně nebo jsou identická, avšak mají jiný význam. Novému uživateli jazyka, stejně jako překladateli, se může zdát, že tato slova zná a umí je použít ve správném kontextu, jelikož se s nimi setkává ve svém rodném jazyce.

Tím nám tyto lexikální jednotky často komunikaci znesnadňují, dochází k nedorozuměním někdy až k závažným jazykovým faux pas v situacích, kdy mluvčí nesprávně užije zrádného slova.

Edvard Lotko ve své knize, která se věnuje tématice zrádných slov mezi češtinou a polštinou napsal: „*Příbuzné jazyky jsou totiž jako různé odstíny téže barvy, proto překladatel, resp. tlumočník z těchto jazyků musí mít zvlášť vytříbený cit pro onu „barevnost“*“.¹²

Na jednu stranu je překlad z takto blízkých jazyků jaksi jednodušší, přeci jsou si jeho mluvčí bližší a někdy lépe chápou jazykový i mimojazykový kontext sdělení než mluvčí zcela typologicky odlišných jazyků, na stranu druhou hrozí časté nedorozumění v případě špatného užití zrádných slov. Překladatel z těchto jazyků musí být tedy vždy na pozoru, protože: „*Správné překládání textů obsahujících zrádná slova vždy svědčí o kvalitách překladatele, o jeho dobré znalosti obou jazyků, o náležitém pochopení překládaného textu a o překladatelově pečlivosti*“.¹³

¹² LOTKO, E.: *Zrádná slova v polštině a češtině (Lexikologický pohled a slovník)*. Olomouc: Votobia 1992., s. 10

¹³ Tamtéž, s. 11

4.1 Rozdělení zrádných slov

V knize Lotka *Zrádná slova v češtině a polštině* je tato část lexikální zásoby rozdělena do několika skupin. Rozhodli jsme se opsat velmi zjednodušeně tři z nich, a to ty, se kterými se ve slovní zásobě pro téma naší bakalářské práce můžeme setkat nejčastěji.

4.1.1 Částečně a celkově zrádná slova

Zrádná slova je možné rozdělit na jednoznačná – ta, co mají jen jeden význam nebo mnohoznačná – ta, která mají více významů, přičemž jejich četnost je mnohem větší, než slov první skupiny. Můžeme se setkat s dvojicemi slov, které jsou z hlediska významu zcela odlišné, nebo takové, u kterých se ona zrádnost projevuje jen u některých významů mnohoznačných slov a u jiných se zrádnost neobjevuje vůbec.

Pro příklad uvádíme srovnání dvou slov užívaných jak v češtině, tak v polštině.

pol. sklep
obchod

čes. sklep
piwnica

pol. spis
1. seznam
2. sčítání

čes. spis
dokument
kniž. dzieło
3. řídč. spis

(viz Lotko, E., *Zrádná slova v polštině a češtině*, s. 13-14)

Mnohoznačná zrádná slova můžeme rozdělit do dvou skupin. První tvoří slova celkově zrádná a druhou slova částečně zrádná, přičemž: „*Částečně zrádná slova jsou na výpovědním kontextu více závislá a jsou pro uživatele jazyka také*

nebezpečnější, zejména tehdy, když základní významy jsou stejné a odlišují se významy sekundární.“¹⁴

Proto je velmi důležité v takovýchto případech správné pochopení a posléze přeložení slova vhodným ekvivalentem, který zachovává celkový kontext výpovědi. Překladatel tak nesmí překládat doslovně, ale musí dbát na význam a smysl informace, která má být daným slovem předána.

4. 1. 2 Stylově zrádná slova

Zvláštní skupinu tvoří slova, která se v obou jazycích významově shodují, ale stylově se liší. Tak se v překladatelské praxi můžeme vedle slov stylově neutrálních setkat také se slovy, která se stylově odlišují nebo v horším případě se slovy, která jsou odlišná jak významově, tak stylově.

Na níže uvedených příkladech je patrné, že při užití slov stylově zrádných je nutné brát velký zřetel k textu, který je překládán. Především z hlediska jednotlivých funkčních stylů (knižní, odborný, expresivní, žertovný atd.). V levém sloupci jsou uvedena polská neutrální slova a jejich české ekvivalenty bez stylového zbarvení. V pravém sloupci vidíme slova v doslovném překladu se zkratkami jejich stylového zařazení.

bezleśny - jsoucí bez lesů	bezlesný (kniž., řidč.)
bezśloneczny - jsoucí bez slunce	bezslunečný (kniž.)
dewastacja - zpuštění	devastace (kniž.) *
fabryka - továrna	fabrika kol. (zast.)
gaz - plyn	gáz (slang.)
ratować - zachraňovat	ratovat (zast.)
rumor - hluk	rumor (zast.)
temperatura - teplota	temperatura (kniž., odb.)
wiosna - jaro	vesna (kniž., bás.)

(viz Lotko, E., *Zrádná slova v polštině a češtině*, s. 163-167)

¹⁴LOTKO, E.: *Zrádná slova v polštině a češtině (Lexikologický pohled a slovník)*. Olomouc: Votobia 1992., s. 14

Pokud takováto slova přeložíme nesprávným způsobem, dochází ke stylové neutralizaci textu a oslabení výrazové stránky. Text tak ztrácí na barevnosti a expresivnosti nebo naopak na neutrálnosti. Dochází tak k stylovému posunu.

4. 1. 2. 1 Užití slova devastace v českém jazyce

* Příklady uvedené v této podkapitole jsou vybrány z knihy Edvarda Lotka, *Zrádná slova v polštině a češtině* vydané roku 1992. Domníváme se proto, že v současné době je slovo „devastace“ užíváno již v neutrální slovní zásobě dokonce častěji než jeho významové ekvivalenty (zpuštění, ničení). A to nejen v oblasti slovní zásoby týkající se životního prostředí, ale i v dalších oblastech. Například ve spojeních: devastace hospodářství, zdravotnictví a tak dále. Pro ukázkou uvádíme několik vět a názvů článků vybraných na internetu.

„*Palmový olej měl být ekologickou spásou světa. Místo toho jen "přilévá olej do ohně" **devastace přírody**. Kdo se z toho bude zodpovídat?*“¹⁵

„***Vila byla devastována** jezdeckým oddílem Malinovského armády.*“¹⁶

„***Devastace zdravotnictví** aneb Proti Hegerovi je Julínek Matka Tereza*“¹⁷

„*Elitní ekonom Pavel Kohout: Začíná **devastace hospodářství**. 22 let vládnou ignoranti*“¹⁸

¹⁵PETR, J.: *Palmový olej – zelená devastace přírody*.: [online] [2012-12-03] dostupné z WWW: <http://www.osel.cz/index.php?clanek=6359>

¹⁶AUTOR NEUVEDEN.: *Váleční devasta.*: [online] [2012-12-03] dostupné z WWW: [cehttp://www.tugendhat.eu/cz/valecni-devastace.html](http://www.tugendhat.eu/cz/valecni-devastace.html)

¹⁷STREIT, D.: *Devastace zdravotnictví aneb Proti Hegerovi je Julínek Matka Tereza*[online] [2012-12-03] dostupné z WWW:<http://streit.blog.idnes.cz/c/299400/Devastace-zdravotnictvi-aneb-Proti-Hegerovi-je-Julinek-Matka-Tereza.html>

¹⁸FRANTOVÁ, L.: *Elitní ekonom Pavel Kohout: začíná devastace hospodářství. 22 let vládnou ignoranti* [online] [2012-12-03] dostupné z WWW:<http://chrudimskenoviny.cz/kategorie/z-medii/elitni-ekonom-pavel-kohout-zacina-devastace-hospodarstvi-22-let-vladnou-ignoranti>

4. 1. 3 Mluvnicky (tvarově) zrádná slova

V případě užití podstatných jmen, jako základního a také nejčastěji užívaného slovního druhu velmi často dochází k tak zvané mluvnické (tvarové) zrádnosti. Ta se projevuje především u přejatých slov a její problematičnost bývá ještě zvyšována v případě stejného zakončení, kdy koncovka slova nebo naopak její absence nesignalizují rozdíly v gramatickém rodu.

Tak je tomu například u polského a českého slova *sondaż* - *sondáž*. V případě češtiny se jedná o slovo rodu ženského, naopak v polštině je toto slovo rodu mužského.

(*Z* analizy *sondażu* wynika... x *Z* analizy *sondáže* vyplývá...)

Dalšími příklady mluvnicky zrádných slov jsou například:

1. pl. (mužský rod)	čj. (ženský rod)
brykiet	briketa
lis	liška
period	perioda
potop	potopa
rarytas	rarity
sezon	sezóna
2. pl. (ženský rod)	čj. (mužský rod)
benzyna	benzín
3. pl. (mužský rod)	čj. (střední rod)
klimat	klima

(viz. Lotko, E., *Zrádná slova v polštině a češtině*, s. 168-170)

4. 2 Tabulka zrádných slov

V tabulce jsou uvedeny příklady zrádných slov, které jsou spojeny s tématem ochrany životního prostředí. Slova jsou rozdělena do dvou sloupců – vlevo v polském jazyce a napravo v českém jazyce. U každého slova je uveden jeho význam. V případě více významů, jsou další uvedeny společně s příklady slovních spojení.

Polskie słowo

České slovo

<p><u>Blask</u> <i>silné světlo, odlesk</i> (b. słoneczny – sluneční světlo, b. drogich kamieni – odlesk drahokamů)</p>	<p><u>Blesk</u> 1.<i>błyskawica, piorun</i> (trafiony piorunem – zasažený bleske) 2.<i>błysk</i> (błysk aparatu fotograficznego – blesk fotoaparátu)</p>
<p><u>Cieplarnia</u> <i>skleník</i> (wybudować cieplarnię – postavit skleník)</p>	<p><u>Teplárna</u> <i>ciepłownia</i> (ciepłownia miejska – městská teplárna)</p>
<p><u>Ciepłota</u><i>slang.</i> <i>teplota</i> (ciepłota ciała – teplota těla)</p>	<p><u>Teplota</u> 1.<i>temperatura</i> (temperatura powietrza – teplota vzduchu) 2.<i>gorączka</i> (zmierzyć gorączkę – změřit teplotu)</p>
<p><u>Dół</u> 1.<i>jáma, větší prohlubeň</i> (wilcze doły – vlčí jámy) 2.<i>důlek</i> (doły oczne – oční důlky) 3.<i>spodek, dolní část</i> (dół sukni – spodek sukně) 4.<i>spodina, lůza</i> (doły wielkomiejskie – velkoměstská spodina)</p>	<p><u>Důl</u> 1.<i>kopalnia</i> (kopalnia srebra – důl na stříbro) 2.<i>dolina</i> (v místních jménech → Niebieska Dolina – Modrý důl)</p>
<p><u>Emisja</u> 1.<i>vypouštění, emise</i> (e. elektronowa – emise elektronů) 2.<i>tvoření hlasu</i> (poprawna e. głosu – správné tvoření hlasu) 3.<i>vysílání</i> (e. nowego serialu – vysílání nového seriálu)</p>	<p><u>Emise</u> <i>emisja</i> (emisja skarbowa – emise státní pokladny)</p>
<p><u>Grad</u> 1. <i>kroupy</i> (pada grad – padají kroupy) 2. <i>odb. jednotka měření úhlu</i></p>	<p><u>Hrad</u> <i>zamek</i> (zamek obronny – obranný hrad)</p>

<p><u>Kraj</u> 1. <i>stát</i> (kraje zacořane – zaostalé státy) 2. <i>vlast</i> (dobro kraju – prospěch vlasti) 3. <i>krajina</i> 4. <i>zast. okraj</i> (na kraju wsi – na okraji vesnice)</p>	<p><u>Kraj</u> 1. <i>skraj</i> (na skraju lasu – na kraji lesa) 2. <i>kraj</i> (bogaty kraj – bohatý kraj) 3. <i>województwo</i> (stolica województwa – hlavní město kraje)</p>
<p><u>Natura</u> 1. <i>příroda</i> (n. niożywiona – neživá příroda) 2. <i>povaha</i> (mieć silną naturę – mít silnou povahu) 3. <i>raz, podstata</i> (zagadnienie natury metodologicznej – problém metodologického rázu)</p>	<p><u>Nátura</u><i>kol.</i> <i>usposobienie, natura</i></p>
<p><u>Odpad</u> <i>odpad</i> (odpady blachy – plechový odpad)</p>	<p><u>Odpad</u> 1. odpady, <i>złom</i> 2. <i>ściek, odpływ</i> (ściek wody – odpad vody)</p>
<p><u>Osa</u> <i>vosa</i> (osa go ukąřila – bodla ho vosa)</p>	<p><u>Osa</u> 1. <i>oř</i> (oř ziemská – zemská osa) 2. <i>główny wątek</i> (główny wątek powieřci)</p>
<p><u>Para</u> <i>pára</i> (para wodna – vodní pára)</p>	<p><u>Pára</u> 1. <i>para</i> 2. <i>mgła</i> (poranna mgła – ranní mlha)</p>
<p><u>Pasieka</u> <i>včelín</i> (<i>szum w pasiece</i> -</p>	<p><u>Paseka</u> 1. <i>poręba, polana</i> (słoneczna poręba - slunná paseka) 2. <i>kol, expr. awantura, zamieszanie</i> (zrobiř gdzieř awanturę – udělat někde paseku)</p>
<p><u>Pasmo</u> 1. <i>pramínek</i> (vlasů) 2. <i>pruh, pásmo</i> (pasmo górskie – horské pásmo)</p>	<p><u>Pásmo</u> 1. pasmo 2. <i>strefa, zona</i> (strafa wegetacyjna – vegetační pásmo)</p>
<p><u>Płyn</u> <i>tekutina, kapalina</i> (gęsty płyn – hustá tekutina)</p>	<p><u>Płyn</u> <i>gaz</i> (gaz ziemny – zemní plyn)</p>
<p><u>Połonina</u><i>reg.</i> <i>horská pastvina</i> (v Karpatech)</p>	<p><u>Planina</u> <i>wyniosła równina</i> (wyniosła równina zarosnięta trawą – travnatá planina)</p>
<p><u>Powietrze</u> <i>wzduch</i> (řwieże powietrze – řvěží vzduch)</p>	<p><u>Pověřří</u><i>zast.</i> <i>powietrze</i> (wysadzić w powietrze – vyhodit do pověřří)</p>

<p><u>Promień</u> 1. <i>paprsek</i> (promień słoneczny – sluneční paprsek) 2. <i>poloměr, rádius</i> 3. <i>pramen</i></p>	<p><u>Pramen</u> 1. <i>źródło</i> (źródło lecznicze – léčivý pramen) 2. <i>pasmo</i> (pasmo włosów – p. vlasů)</p>
<p><u>Pył</u> <i>prach</i> (pył hutniczy – hutní prach)</p>	<p><u>Pył</u> bot. <i>pyłek</i> (pszoły przenoszą pyłek – včely přenášejí pyl)</p>
<p><u>Ropa</u> 1. <i>ropa, nafta</i> (przeróbka ropy – zpracování ropy) 2. <i>hnis</i> (rana pełna ropy – rána plná hnisu)</p>	<p><u>Ropa</u> <i>Ropa</i></p>
<p><u>Rozpustny</u> <i>zast.</i> <i>nemorální, nevázaný</i> (rozpustne życie – nemorální život)</p>	<p><u>Rozpustný</u> <i>rozpuszczalny</i> (substancja rozpuszczalna-rozpustná látka)</p>
<p><u>Rzeczny</u> <i>říční</i> (erozja rzeczna - říční eroze)</p>	<p><u>Řečný</u> <i>gadatliwy</i> (gadatliwa kobieta - řečná žena)</p>
<p><u>Siedlisko</u> 1. <i>sídlo</i> (s. ludzkie – lidské sídlo) 2. <i>biol. celkové životní prostředí</i> (rostlin nebo zvířat)</p>	<p><u>Sídlště</u> 1. <i>siedziba</i> (dawna siedziba Słowian - staré slovanské sídlo) 2. <i>osiedle</i> (budować nowe osiedle - stavět nové sídlo)</p>
<p><u>Skuteczny</u> <i>účinný</i> (skuteczna pomoc – účinná pomoc)</p>	<p><u>Skutečný</u> <i>realny, faktyczny</i> (faktyczne wydatki - s-é výlohy) <i>prawdziwy</i> (prawdziwy postęp - s. pokrok)</p>
<p><u>Spadek</u> 1. <i>pád</i> (spadki meteorytów – pády meteoritů) 2. <i>pokles, ubytek</i> (spadek temperatury – pokles teploty) 3. <i>spád, sklon</i> (stromy spadek – strmý sklon) 4. <i>dědictví</i> (spadek po rodzicach – dědictví po rodičích)</p>	<p><u>Spadek</u> <i>řidč. bot.</i> <i>Nektar</i></p>
<p><u>Stan</u> 1. <i>stav, úroveň</i> (stan wody – stav vody) 2. <i>řidč. pás</i> (mieć w stanie 72 cm – mít v pase 72 cm) 3. <i>stát</i> (Stany Zjednoczone Ameryki Północnej – Spojené státy severoamerické)</p>	<p><u>Stan</u> 1. <i>namiot</i> (namiot turystyczny – turistický stan) 2. <i>voj. dowództwo</i> (główne dowództwo armii – hlavní stan armády)</p>

<p><u>Statek</u> 1. <i>lod'</i> (statek handlowy – obchodní loď) 2. <i>zast. nádobi</i> (pozmywat statki – umýt nádobi)</p>	<p><u>Statek</u> 1. <i>gospodarstwo rolne</i> (państwowe gospodarstwo rolne – státní statek) 2. <i>posiadłość, majątek ziemski</i> (sprzedał swoje posiadłości – prodal své statky) 3. <i>kniž. dobro, wartość</i> (godność osobista to cenna wartość – čest je velký statek)</p>
<p><u>Staw</u> 1. <i>rybnik</i> (głęboki staw - hluboký rybník) 2. <i>anat. kloub</i> (bóle w stawach - bolesti v kloubech)</p>	<p><u>Stav</u> 1. <i>stan</i> (stan zdrowia – zdravotní stav) 2. <i>warstwa</i> (należał do średniej warstwy – patřil ke střednímu stavu)</p>
<p><u>Stok</u> <i>svah, úbočí</i> (stok góry - úbočí hory)</p>	<p><u>Stoka</u> <i>ściek</i> (,ściek uliczny - pouliční stoka)</p>
<p><u>Strefa</u> <i>oblast, pásmo</i> (strefa wysokogórska – vysokohorské pásmo)</p>	<p><u>Strefa</u> zast. kol. <i>celny strzał</i></p>
<p><u>Trzebić</u> 1. <i>wysekávat</i> (trzebić las – vysekávat les) 2. <i>hubit</i> (trzebić szczury – hubit potkany) 3. <i>kastrovat</i></p>	<p><u>Třibit</u> <i>doskonalić, usprawniać</i> (třibit paměť - doskonalić paměť)</p>
<p><u>Ulewa</u> <i>liják, prival</i> (gwałtowna ulewa - prudký liják)</p>	<p><u>Ulewa</u> <i>ulga,niżka</i> (<i>ulgi ppodatkowe – daňové úlevy</i>)</p>
<p><u>Uprawa</u> 1. <i>pěstování</i> (u. rošlin – pěstování rostlin) 2. <i>obdělávání</i> (u. roli – obdělávání pole) 3. <i>školka, pozemek</i> (u-y lešne – lesní školky)</p>	<p><u>Úprava</u> 1. <i>uregulowanie</i> (uregulowanie cen - ú. cen) 2. <i>wzbogacanie</i> (wzbogacanie grawitacyjne - gravitační ú.) 3. <i>forma</i> (ładna forma zewnętrzna - pěkná vnější ú.)</p>
<p><u>Wyspa</u> <i>ostrov</i> (mieszkać na wyspie – bydlet na ostrově)</p>	<p><u>Výspa</u> <i>cypel</i> (cypel skalny – skalnatá výspa)</p>
<p><u>Zalew</u> 1. <i>zaplawa, zátopa</i> (sztuczne zalewy – umělé záplavy) 2. <i>zátoka</i> (przepływając zalew – proplout zátoku)</p>	<p><u>Zálev</u> <i>potrav.</i> <i>roztwór do zalewania mięsa</i> (před uzením)</p>

Na základě lexikálního materiálu z oblasti životního prostředí a jeho ochrany, který je uveden v tabulce, můžeme říci, že polština i čeština mají společné opravdu velké množství slov, která jsou si podobná, a která mnohé uživatele jazyka a překladatele mohou svou formou, avšak rozdílným významem velmi snadno zmást.

5. FRAZELOGIE

Termín frazeologie vznikl z řeckého slova *phrasis*, což znamená „výraz“, „slovní obrat“, a *logos*, které je překládáno jako „slovo“, „řeč“.

Frazeologie je jazykovědná disciplína, v níž se podle slov Evy Mrháčové „(...) odráží zemitost a obrazová síla národa, jeho myšlenková a jazyková vynalézavost, nápaditost a pohotovost, národní kolorit, ale i generacemi nastrádaná a předávaná zobecnělá zkušenost jako vzácné dědictví našich předků (...)“¹⁹

Pod pojem frazeologie, jejíž jazykovou jednotkou je frazém, bývá zařazováno velké množství víceslovných útvarů (nejméně spojení dvou slov), které mají společné příznaky, jimiž jsou: ustálenost, reprodukovatelnost, expresivnost a sémantická celistvost.

K frazeologizmům můžeme přiřadit lexikalizovaná přirovnání, dále pak rčení, která mají různý charakter a původ. Patří sem však také samostatné mikrotexty, těmi mohou být lexikalizované charakteristiky, přísloví, pořekadla a lidové pranostiky.²⁰

Na základě výše uvedených charakteristik je nutné dodat, že frazeologizmu není možné porozumět na základě překladu jednotlivých výrazů. Tím by totiž význam celého spojení ztratil svůj smysl.

Frazeologismus je tedy metaforickým vyjádřením, které dělá text zajímavějším a výstižnějším, než kdybychom složitě a především pak suše vysvětlovali, že si například nemáme dělat hlavu s tím, že jsme něco pokazili nebo se nám stalo něco zlého, ale že se nám to v daném okamžiku jen zdá být tak strašné. Pokud v tomto případě užijeme frazeologizmu: „*Žádná kaše se nejí tak horká, jak se uvaří*“, jasně a stručně tím vyjádříme myšlenku a zároveň dodáme výpovědi na zajímavosti.

Při neznalosti správného významu frazeologizmů, může být tudíž jejich překlad značným problémem.

Naše bakalářská práce se zabývá tematikou ochrany životního prostředí, se kterou je samozřejmě úzce spjata i flora a fauna. Jelikož není možné zaměřit se na všechny frazeologizmy z těchto oblastí, vybrali jsme si ke zpracování některé

¹⁹ MRHAČOVÁ, E. – PONCZOVÁ, R.: *Zvířata v české a polské frazeologii a idiomatice* (Česko-polský a polsko-český slovník). Filozofická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě, Nakladatelství Tilia v Šenově u Ostravy 2003, s. 9

²⁰ MRHAČOVÁ, E. – BALOWSK, G. – Zura, A.: *Příroda země-vesmír-život-smrt-barvy-protor-čas v české a polské frazeologii a idiomatice*. Filozofická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě, Ostrava 2011, s. 7

zoonymní frazeologizmy (zoopelativa) a také frazeologizmy spojené s obecným tématem přírody.

Zoonymní frazeologizmy jsou opět ustálená slovní spojení, která tvoří zoonyma – slova a slovní spojení vzniklá na základě odvození od názvů zvířat.

Od pradávna byli lidé materiálně i duchovně spojeni s přírodou, která je obklopovala. Lidé si některá zvířata postupem času domestikovali, čímž se jim stala bližší. Více se na ně zaměřovala lidská pozornost a právě na základě pozorování nejen charakteristického chování zvířat, ale i jejich vzhledu začala do lidské mluvy pronikat slova, která určitou formou asociace spojovala svět lidí a zvířat. Prakticky totéž se dělo i v oblasti pozorování přírodních živlů a celkově prostoru, ve kterém lidé žili.

Pokud se zaměříme na četnost frazeologizmů, které se týkají této tematiky, jejich množství bude opravdu veliké, také vzhledem k tomu, že tento typ frazeologizmů patří k nejstarším a najdeme je prakticky ve všech jazycích světa.

5.1 Vybrané příklady polských frazeologizmů

Jak už jsme uvedli výše, množství slov, které by bylo možné zařadit do této podkapitoly je nepřehledné. Proto jsme se v naší bakalářské práci snažili vybrat jen slova a s nimi spojené frazeologizmy, které se vždy alespoň minimálně dotýkají tématu ochrany životního prostředí. V případě zoonymních frazeologizmů jsme se zaměřili na zvířata, která žijí ve volné přírodě a s nimiž se běžně v našich končinách můžeme setkat. Snažili jsme se také vybrat frazeologizmy, které mají své ekvivalenty v češtině i v polštině, tak abychom poskytli jasný nástin velké podobnosti českých a polských ekvivalentů.

Námi vybrané frazeologizmy jsme zpracovali do přehledné tabulky, ve které jsou v prvním sloupci vypsány polské frazeologizmy, v druhém sloupci jsou zpracovány jejich české protějšky.

Při výběru jsme vycházeli z předpokladu, že níže uvedené frazeologické jednotky jsou mluvčím obou jazyků známy a současně jimi užívány.

Vzhledem k velkému počtu jednotlivých frazeologizmů u některých slov v tabulce, jsme vybrali od každého maximálně pět frazeologických spojení, která jsou podle nás nejvíce užívána jak českém tak i v polském jazyce.

Polskie słowo

České slovo

<p><u>Atmosfera</u> 1. napięta atmosfera 2. (gdzieś panuje) przyjacielska atmosfera</p>	<p><u>Atmosféra</u> 1. (někde je/panuje) napjatá/dusná atmosféra 2. (někde je/panuje) přátelská atmosféra</p>
<p><u>Błyskawica/Grom/Piorun</u> 1. bieć szybko jak błyskawica/strzała/wiatr 2. coś spadło/uderzyło/runęło jak grom/piorun (z jasnego nieba) 3. szybki jak błyskawica/strzała/wiatr 4. wieść/plotka rozchodzi się/rozeszła się lotem błyskawicy</p>	<p><u>Blesk</u> 1. bężyć/jet/letět jak namydlený blesk 2. (být) blesk z čistého nebe/(přišlo to) jako blesk z čistého/jasného nebe 3. (být) rychlý jako blesk 4. zpráva se šíří/se rozšířila jako blesk/rychlostí blesku</p>
<p><u>Bóbr</u> žart. płakać jak bóbr</p>	<p><u>Bobr</u> plakat jako bobr – být zalitý slzami</p>
<p><u>Burza</u> 1. wpaść/przejść/ iść/nadciągnąć jak burza 2. burza w szklance wody 3. burza oklasków 4. cisza przed burzą 5. zeżegnać/uśmierzyć/powstrzymać burzę</p>	<p><u>Bouře</u> 1. přihnát se jako bouřka 2. kniž. bouře ve sklenici vody 3. bouře potlesku (se ozvala) 4. klid před bouří 5. zežehnat bouři</p>
<p><u>Góra</u> 1. za siedmioma/dziwięcioma górami, za siedmioma/dziwięcioma lasami 2. obiecywać złote góry</p>	<p><u>Hora</u> 1. za sedmero/za devatero horami, za sedmero/desatero řekami 2. slibovat hory doly</p>
<p><u>Grunt/Ziemia</u> 1. neutralny grunt 2. czuć/mieć pewny/mocny grunt pod nogami 3. grunt/ziemia pali się komuś pod nogami 4. czyjeś słowa padły/trafiły na podatny grunt 5. tracić/stracić grunt pod nogami</p>	<p><u>Půda</u> 1. neutrální půda 2. cítit/mít pevnou půdu pod nohama 3. hoří mu půda pod nohama 4. jeho slova padla na úrodnou půdu 5. ztrácet/ztratit půdu pod nohama</p>
<p><u>Jaszczurka</u> (być) zwiny jak jaszczurka</p>	<p><u>Ještěrka</u> (být) mrštný jako ještěrka</p>
<p><u>Krajobraz</u> krajobraz księżycowy</p>	<p><u>Krajina</u> měsíční krajina</p>
<p><u>Klimat</u> klimat komuś nie służy</p>	<p><u>Podnebí</u> podnebí mu neslouží/nejde k duhu</p>

<p><u>Lis</u> 1.(być) chytry jak lis 2.(być) podstępny jak lis 3. (być) rudy jak lis</p>	<p><u>Liška</u> 1. (být) chytrý/ mazaný jako liška 2. (být) úlisný jako liška 3. (být) zrzavý/rezavý jako liška</p>
<p><u>Morze</u> 1. dary morza 2. morze czegoś (pieniędzy)</p>	<p><u>Moře</u> 1. dary moře 2. moře něčeho (peněz)</p>
<p><u>Mróz</u> 1.mróz chodzi/przechodzi komus po skórze/plecach 2.mróz chwycił/chwyta</p>	<p><u>Mráz</u> 1.mráz někomu běhá/běží/jezdí/přechází/přejíždí po těle/zádech 2. uhodil mráz/mrazy</p>
<p><u>Oaza</u> oaza spokoju</p>	<p><u>Oáza</u> oáza klidu</p>
<p><u>Potop</u> po nas choćby potop</p>	<p><u>Potopa</u> po nás ať přijde potopa</p>
<p><u>Powietrze</u> 1. być dla kogoś jak powietrze 2.nie móc złapać powietrza</p>	<p><u>Vzduch</u> 1. být pro někoho jako vzduch 2. lapat/zalapat po vzduchu</p>
<p><u>Pustynia</u> statek pustyni</p>	<p><u>Poušť</u> koráb pouště</p>
<p><u>Ryba</u> 1.(być) niemy/milczący jak ryba 2.(być) zdrow jak ryba 3.czuć się/pływać w czymś jak ryba w wodzie</p>	<p><u>Ryba</u> 1. (být) němý jako ryba 2. (být) zdravý jako ryba/rybička 3. být/cítit se jako ryba ve vodě</p>
<p><u>Sarna</u> 1.(być) płochliwa jak sarna 2.biegać jak sarna</p>	<p><u>Srna</u> 1. (být) plachá jako srna 2. běhat jako srna</p>
<p><u>Sowa</u> patrzeć/spoglądać jak sowa</p>	<p><u>Sowa</u> exp. dívat se/hledět/koukat jak sůva z nudlí</p>
<p><u>Węgorz</u> 1. (być) śliski jak węgorz 2. wić się jak węgorz</p>	<p><u>Úhoř</u> 1. (být) slizký/hladký jako úhoř 2. kroutit se jako úhoř</p>
<p><u>Wilk</u> (być) głodny jak wilk</p>	<p><u>Vlk</u> (být) hladový jako vlk</p>
<p><u>Woda</u> 1. zniknąć jakby kamień w wodę wpadł 2. wielka woda 3.cicha woda</p>	<p><u>Voda</u> 1. zmizel, jako by kámen do vody hodil 2. stoletá/velká voda 3. tichá voda</p>
<p><u>Wrona</u> (być) czarny jak wrona</p>	<p><u>Vrána</u> (být) černý jako vrána</p>

<p><u>Wróbel</u> 1. <i>jeść/pić jak wróbel</i> 2. <i>podskakować jak wróbel</i> 3. <i>rozbiec się jak spłoszone wróble</i></p>	<p><u>Vrabec</u> 1. <i>jíst jako vrabec</i> 2. <i>poskakovat jako vrabec</i> 3. <i>rozprchnout se, jako když do vrabců střelí</i></p>
<p><u>Zajac</u> 1. <i>tchórzliwy jak zajac</i> 2. <i>spłoszony/przestraszony/wystraszony jak zajac</i></p>	<p><u>Zajíc</u> 1. <i>(být) bázlivý jako zajíc</i> 2. <i>(být) vyplašený/vylekaný jako zajíc</i></p>

Závěrem bychom chtěli dodat, že v obou jazycích existují k námi vybraným slovům i jiné frazeologizmy, které se ale liší například jiným užitím slov nebo četností jejich výskytu v mluveném projevu. Najdeme i frazeologizmy, které nemají žádný ekvivalent v druhém jazyce, což je dáno vývojem jazyka, historií národa, kulturou a také místem a časem vzniku daného frazeologizmu.

6 TĚMATICKÉ PRACOVNÍ LISTY

1)

1. Pojmenujte jednotlivé obrázky. Využijte níže uvedenou tabulku.

las, pole, łąka, ogród, góry, morze, wyspa, jezioro, rzeka, potok, półwysep, staw,
pustynia, lodowiec, plaża, puszcza, archipelag, wodospad

2. S každým slovem z tabulky utvořte jednu větu.
3. Detailně popište, co všechno na obrázcích vidíte.
4. Který obrázek vám je nejvíce sympatický a proč?
5. Jaké činnosti/sporty můžete provozovat v místech, která jsou na obrázcích?
6. Utvořte skupiny po 3 - 4 lidech. Zahrajte si na cestovní kancelář. Vyberte si ve skupině jeden z obrázků a prezentujte ho ostatním jako to nejlepší místo pro dovolenou.
7. Vyberte si 4 slova z tabulky a pomocí nich napište krátký text (5-8 vět) o vašich prázdninách. Nezapomeňte použít všechna slova, která jste si vybrali.
8. Přečtete text spolužákům.
9. Vyměňte si texty se spolužáky a navzájem si opravte chyby.

1. -----

2. -----

3. -----

4. -----

5. -----

6. -----

7. -----

8. -----

9. -----

10. -----

11. -----

12. -----

13. -----

14. -----

15. -----

16. -----

17. -----

18. -----

2)

1. Přečtěte si text.

Światowy Dzień Ochrony Środowiska Naturalnego

Światowy Dzień Ochrony Środowiska to najważniejsza i najszerzej obchodzona inicjatywa na rzecz naszej planety. Podejmowane tego dnia działania mają uświadamiać istniejące problemy i zachęcać decydentów do ich rozwiązywania.

Światowy Dzień Ochrony środowiska obchodzony jest od 1972. Organizacja Narodów Zjednoczonych, zwracając uwagę na bardzo wysoki stopień degradacji środowiska, uznała za niezbędne uprzytomnienie ludziom, że nie są jedynym gatunkiem na Ziemi. Każdego roku dzień **5. czerwca** będzie przypominał o ważności przyrody i odpowiedzialności człowieka za jej stan.

Dzień Ochrony Środowiska został ustanowiony podczas Ogólnego Zgromadzenia ONZ w czasie pierwszej światowej konferencji na temat stanu środowiska. Odbyła się ona 5 czerwca 1972 r. w Sztokholmie pod hasłem „Tylko jedna Ziemia”. Głównym celem było zwrócenie uwagi świata na problem dalszej egzystencji gatunku ludzkiego i zapewnienie mu dogodnych warunków do przetrwania. Dodatkowo wskazano wówczas na istotę współpracy międzynarodowej ze względu na transgraniczny charakter niektórych zanieczyszczeń.

Udział w inicjatywie może wziąć każdy: wystarczy posprzątać okolicę, posadzić drzewa czy pojechać do pracy rowerem, a nie autem.²¹

2. Přetlumočte text do češtiny. Snažte se zachovat nejdůležitější informace.

²¹http://przyroda.polska.pl/aktualnosc/article,Swiatowy_Dzien_Ochrony_Srodowiska_Naturalnego,id_279500.htm (23.11. 2011, 15:20)
<http://www.eurodesk.pl/node/2013> (23.11.2011, 15:20)

3. Odpovězte na následující tvrzení. Jsou pravdivá (P) nebo nepravdivá (N)?

1) Účast v iniciativě může vzít každý.

P / N

2) Podnikané v tento den akce mají uvědomovat existující problémy.

P / N

3) Světový den ochrany prostředí oslavujeme od roku 1972.

P / N

4) Lidé jsou jediným druhem na Zemi.

P / N

5) Světový den ochrany prostředí oslavujeme 2x ročně.

P / N

6) 5. června je Světový den ochrany prostředí.

P / N

7) První světová konference proběhla v Oslu.

P / N

4. Písemně přeložte první dva odstavce textu. Použijte slovník.

5. Znáte nějaké jiné významné dny, týkající se přírody a její ochrany?

Dodržujete nějaké? Diskutujte o nich. Využijte ekologický kalendář.

Kalendarz ekologiczny

Kalendarz ekologiczny

STYCZEŃ

9 stycznia **Dzień Ligi Ochrony Przyrody**

11 stycznia **Dzień Wegetarian**

28 stycznia - 2 lutego **Światowy Tydzień Mokradel**

LUTY

2 lutego **Światowy Dzień Obszarów Wodno-Błotnych** - World Wetland Day

11 lutego **Dzień Dokarmiania Zwierzyny Leśnej**

MARZEC

21 marca **Światowy Dzień Leśnika**

22 marca **Światowy Dzień Wody** - World Water Day

23 marca **Światowy Dzień Meteorologii** - World Meteorological Day

KWIECIEŃ

1 kwietnia **Międzynarodowy Dzień Ptaków**

1-7 kwietnia **Tydzień Czystości Wód**

7 kwietnia **Światowy Dzień Zdrowia** - World Health Day

18 kwietnia **Międzynarodowy Dzień Ochrony Zabytków**

22 kwietnia **Dzień Ziemi** - Earth Day

24 kwietnia **Dzień Zwierząt Laboratoryjnych**

MAJ

12 maja **Światowy Dzień Ptaków Wędrownych** - International Migratory Bird Day

22 maja **Dzień Praw Zwierząt** (org.

LIPIEC

11 lipca **Światowy Dzień Ludnościowy** - World Population Day

WRZESIEŃ

16 września **Międzynarodowy Dzień Ochrony Warstwy Ozonowej** - World Ozone Day

19 września **Dzień Dzikiej Fauny, Flory i Naturalnych Siedlisk**

22 września **Europejski Dzień bez Samochodu** - European Car-Free Day

27 września **Światowy Dzień Turystyki**

28 września **Dzień Morza**

PAŹDZIERNIK

Październik miesiącem Dobroci dla Zwierząt

1 października **Światowy Dzień Ptaków**

4 października **Światowy Dzień Franciszka - Patrona Ekologów**

4 października **Światowy Dzień Zwierząt**

13 października **Dzień Zapobiegania Kłęskom Żywiolowym**

16 października **Światowy Dzień Żywności**

World Food Day

25 października **Dzień Ustawy o Ochronie Zwierząt**

LISTOPAD

3-4 listopada **Światowy Dzień bez Papierosa**

25 listopada **Światowy Dzień Rzucania Palenia**

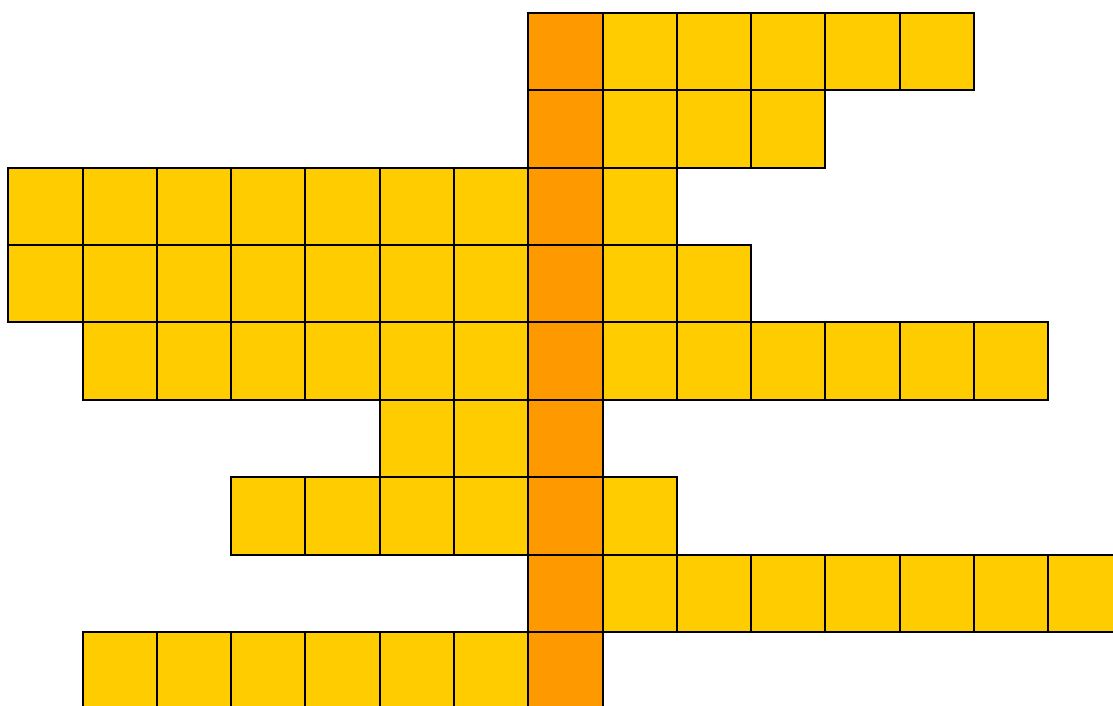
28 listopada **Międzynarodowy Dzień bez Kupowania** - No Shop Day = Buy Nothing Day

<p>Klub Gaja)</p> <p>22 maja Międzynarodowy Dzień Różnorodności Biologicznej</p> <p>24 maja Europejski Dzień Parków Narodowych</p> <p>31 maja Światowy Dzień bez Papierosa - Anti Tobacco Day</p> <p><u>CZERWIEC</u></p> <p>5 czerwca Światowy Dzień Ochrony Środowiska - World Environment Day</p>	<p><u>GRUDZIEŃ</u></p> <p>29 grudnia Międzynarodowy Dzień Różnorodności Biologicznej (ONZ)</p>
--	--

3)

Vyluštěte křížovku.

.....– system obejmujący wszystkie ożywione (organizmy żywe) i nieożywione (abiotyczne) elementy przyrody, które występują na danym obszarze i są ze sobą ściśle związane.²² Jest to jedno z podstawowych pojęć w ekologii. Ten termin powstał jako skrót od angielskich słów ecological system.²³

1. Kontynent, na którym jest Rzeczpospolita Polska.
2. Ryba, którą zazwyczaj jemy w Czechach na kolację w dzień Bożego Urodzenia.
3. Urządzenie, dzięki któremu możemy oglądać programy, relacje, filmy...
4. Jest to wszystko wokół nas (domy, drzewa, ludzie, zwierzęta, rośliny, powietrze, krajobraz,...).
5. 22 września to Europejski Dzień bez Samochodu, dlatego że spaliny samochodówśrodowisko.
6. Jest to miejsce, gdzie jest dużo drzew, grzybów, roślin i zwierząt.
7. Możemy żyć na wsi albo w ..., gdzie mieszka dużo ludzi.
8. Jest to nauka zajmująca się środowiskiem życia organizmów, dziedzina biologii związana z ochroną środowiska.
9. Jak powiedzieć po polsku trudność, kwestia, zagadnienie, kłopot inaczej?

²²http://www.wigry.win.pl/glossary/terminy_def.htm

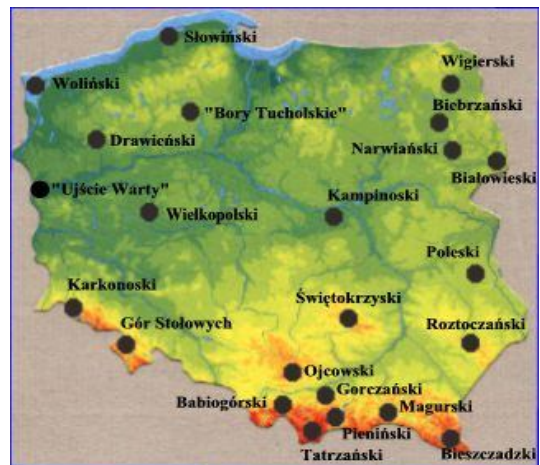
²³<http://www.macierz.org.pl/artykuly/ekologia>

4)

1. Přečtěte si text.
2. Prohlédněte si mapu Národních parků v Polsku a snažte si zapamatovat, co nejvíce jejich názvů a kde se nachází.

Parki Narodowe w Polsce

Parki narodowe w Polsce są obszarami wyróżniającymi się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi, edukacyjnymi, tworzonymi w drodze rozporządzenia Rady Ministrów, w oparciu o przepisy ustawy o ochronie przyrody, w celu zachowania różnorodności biologicznej, zasobów, tworów i składników przyrody nieożywionej i walorów krajobrazowych, przywrócenia właściwego stanu zasobów i składników przyrody oraz odtworzenia zniekształconych siedlisk przyrodniczych, siedlisk roślin, siedlisk zwierząt lub siedlisk grzybów.

Ochronie prawnej podlega cała przyroda parku oraz walory krajobrazowe, jednak jego powierzchnia podzielona jest na obszary różniące się zastosowaniem różnych metod ochrony przyrody, w tym ochrony ścisłej.

Obecnie w Polsce znajdują się 23 parki narodowe. Park Narodowy "Ujście Warty" jest najmłodszym z parków narodowych w Polsce, został on utworzony w 2001 roku. Pierwszy w Polsce - Białowiecki Park Narodowy został utworzony w 1947 r.

Białowiecki Park Narodowy jest jednym z 23 parków narodowych w Polsce. Leży

na terenie województwa podlaskiego, a siedzibą główną jest miasto Białowieża. Rozległy teren malowniczej Puszczy Białowieckiej wytwarza specyficzny mikroklimat, w którym żyją różne gatunki zwierząt i roślin. Obszar obejmujący ponad 10 tyś. ha został wpisany na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego UNESCO. Białowiecki Park Narodowy jest najstarszym w Polsce, gdyż jego początki sięgają lat 20-tych XXw.

Logo Parku to łeb żubra na białym tle.

Białowieski Park Narodowy jest znany głównie ze względu na mieszkające w nim żubry. Jest to jedyne miejsce w Polsce, gdzie te zwierzęta żyją na wolności. Ich cykl roczny podzielony jest na dwa okresy – zimowy – koncentracji oraz letni, kiedy to żubry swobodnie wędrują po terenie parku. Obecnie na Podlasiu jest ich około 700. Oprócz żubrów, w parku występuje wiele gatunków bezkręgowców, ptaków, płazów i gadów. Lasy w 2/3 są liściaste i bardzo gęste. Lasy dębowo-grabowe stanowią większość rosnącą na najbardziej żyznych terenach. Na bardziej suchych obszarach rosną sosny i świerki.²⁴

3. Otázky k textu.

- 1) Jak można definiować Parki Narodowe w Polsce?
- 2) Co wszystko w Parku Narodowym podlega ochronie?
- 3) Ile Parków Narodowych jest w Polsce?
- 4) Który Park Narodowy jest najmłodszy i jak on się nazywa?
- 5) Który Park Narodowy jest najstarszy i jak on się nazywa?
- 6) Jaki jest logo Białowieskiego Parku Narodowego?
- 7) W którym Parku pomimo Białowieskiego Parku Narodowego żyją żubry?
- 8) Ile żubrów żyje w Białowieskim Parku Narodowym?
- 9) Są żubry jedynym gatunkiem, który żyje w Parku?
- 10) Jakie drzewa rosną w Parku?

4. Napište alespoň 5 názvů národních parků v Polsku, které znáte.

.....

.....

.....

.....

5. Navštívili jste nějaký z národních parků Polska? Pokud ne, chtěli byste se do některého z nich podívat? Proč?

²⁴http://www.ekoportal.gov.pl/opencms/opencms/ekoportal/warto_wiedziec_i_odwiedzic/Ekoturystyka/Parki_Narodowe_Polska/ (23.11.2011, 15:30)
<http://www.parki-narodowe.pl/> (23.11.2011, 15:32)

6. Napište krátký text (5 - 8 vět) na téma: „Proč vznikají národní parky?“.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

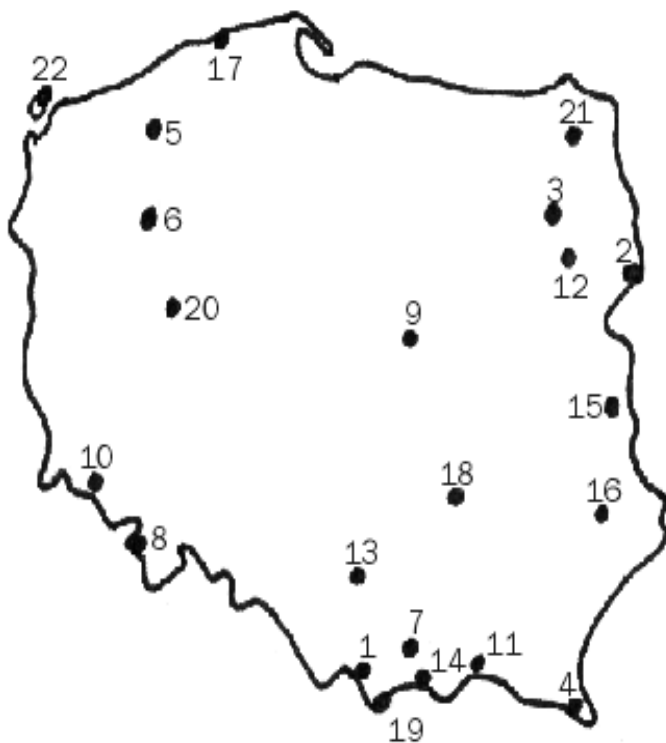
.....

.....

7. Slepá mapa.

Pokuste se přiřadit k číslům názvy Národních parků v Polsku.

- a) Słowiński Park Narodowy
- b) Bieszczadzki Park Narodowy

- c) Kampinoski Park Narodowy
- d) Karkonoski Park Narodowy
- e) Wielkopolski Park Narodowy
- f) Narwiański Park Narodowy
- g) Poleski Park Narodowy
- h) Ojcowski Park Narodowy
- i) Biebrzański Park Narodowy
- j) Park Narodowy "Bory Tucholskie"
- k) Park Narodowy Gór Stołowych
- l) Roztoczański Park Narodowy
- m) Magurski Park Narodowy
- n) Gorczański Park Narodowy
- o) Pieniński Park Narodowy
- p) Białowieski Park Narodowy
- q) Drawieński Park Narodowy
- r) Woliński Park Narodowy
- s) Babiogórski Park Narodowy
- t) Tatrzański Park Narodowy
- u) Świętokrzyski Park Narodowy
- v) Wigierski Park Narodowy
- w) Park Narodowy "Ujście Warty"

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.

13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.

8. Jak se nazývá nejmladší Národní park v Polsku, který vznikl v roce 2001 a rozkládá se kolem ústí řeky Warty?

9. Číslo 23, tedy nejmladší Národní park Polska, není na slepé mapě označen, pokuste se označit, kde se nachází. Využijte mapy národních parků u textu.

5)

Vyluštěte křížovku.

Najděte v křížovce slova z tabulky a ze zbylých písmen poskládejte tajenku.

(Slova vyškrtávejte vodorovně a svisle.)

Slova, která neznáte, si přeložte pomocí slovníku.

P	B	R	Z	O	Z	A	D
P	CH	Ł	A	O	P	U	A
Ż	O	P	P	W	T	T	T
U	M	Ą	Ł	C	A	O	A
B	A	K	A	A	K	L	M
R	R	S	C	S	P	N	O
B	Z	K	I	O	I	O	K
U	E	Ś	Ć	S	O	C	R
R	C	W	A	N	R	P	A
Z	Z	I	M	A	U	A	D
A	B	A	N	A	N	R	Ł
G	A	T	U	N	E	K	O

banan, świat, park, data, sosna, płacić, zima, noc, pąk, auto, brzoza, ptak, piorun, marzec, owca, mokradło, burza, żubr, gatunek, pchła

Tajenka:

6)

Prohlédněte si tabulku a pokuste se zapamatovat si skloňování podstatného jména **ROK**

v jednotném a množném čísle.

(*Skloňování tohoto podstatného jména je v polském jazyce nepravidelné.*)

Co to jest? Przecież odmiana przez przypadki!!!! ☺

		liczba pojedyncza	liczba mnoga
1.	mianownik (kto? co?)	rok	lata
2.	dopełniacz (kogo? czego?)	roku	lat
3.	celownik (komu? czemu?)	rokowi	latom
4.	biernik (kogo? co?)	rok	lata
7.	narzędnik ([z] kim? [z] czym?)	z rokiem	z latami
6.	miejszownik (o kim? O czym?)	o roku	o latach
5.	wołacz (o!)	o roku!	o lata!

(*W języku polskim jest odmiana przez przypadki praktycznie taka sama jak w języku czeszkim (7 przypadków), tylko przypadki są formalnie w innej kolejności.)*

4. Dokončete věty. Využijte výše uvedenou tabulku.

1. kalendarzowy ma 365 dni, a przestępny tylko 366.
2. Jan ma 25 i jest o dwa starszy niż ja.
3. Ja urodziłam się w 1987 i mam 24
4. 2011 jest według chińskiego kalendarza królika.
5. O tym, kiedy spotkałam mego męża, często sobie przypominam.

7)

Czasowniki:

jechać – jet

ja jadę
ty jedziesz
on, ona, ono jedzie

my jedziemy
wy jedziecie
oni, one jadą

chodźć - chodit

ja chodzę
ty chodzisz
on, ona, ono chodzi

my chodzimy
wy chodziecie
oni, one chodzą

mieszkać– žít / bydlet

ja mieszkam
ty mieszkasz
on, ona, ono mieszka

my mieszkamy
wy mieszkacie
oni, one mieszkają

posadzić - zasadit

ja posadzę
ty posadzisz
on, ona, ono posadzi

my posadzimy
wy posadzicie
oni posadzą

widzieć - vidět

ja widzę
ty widzisz
on, ony, ono widzi

my widzimy
wy widzicie
oni, one widzą

interesować (sie) – zajímat (se)

ja interesuję (się)
ty interesujesz (się)
on, ona, ono interesuje (się)

my interesujemy (się)
wy interesujecie (się)
oni, one interesują (się)

chronić – chránit

ja chronię
ty chronisz
on, ona, ono chroni

my chronimy
wy chronicie
oni, one chronią

sprzątać – uklízet

ja sprzątam
ty sprzątasz
on, ona, ono sprząta

my sprzątamy
wy sprzątacie
oni, one sprzątają

podrůzowac – cestovat

ja podrůzuję

ty podrůzujesz

on, ona, ono podrůzuje

my podrůzujemy

wy podrůzujecie

oni, one podrůzują

1. Doplňte do vět slovesa ve správném tvaru.

1. Basiu, (widzieć) tego ładnego kolorowego motyla, który siedzi na tym dużym słoneczniku? Jest bardzo piękny!
2. Ochrona przyrody jest bardzo ważna rzecz. Nasza organizacja (chronić) zwierzęta leśne przed męceniem i bezprawnym zabijaniem.
3. Tomasz co tydzień (sprzątać) w swoim pokoju, a ostatnio nawet zaczął sortować śmieci.
4. Każdy może aktywnie brać udział w Światowym Dniu Ochrony Środowiska Naturalnego. Wystarczy kiedyś (posadzić) przynajmniej jedno drzewo.
5. Agata i Roman (podrůzowac) po całym świecie. Ja chciałabym też tyle (podrůzowac), (jechać) na słoniu i (jeść) chrzęszczów.
6. Anna (interesowac się) bardzo ekologią i ochroną środowiska, nawet stała się członkiem Greenpeace.
7. Codziennie (chodzić) do szkoły na piechotę. Chodzenie jest bardzo zdrowe!
8. W Białowieskim Parku Narodowym (mieszkać) około 700 żubrów.
9. Jutro rano (jechać) do lasu zbierać grzyby. Pojedziesz z nami?

2. Přiřaďte ke slovesům správná slova nebo slovní spojení.

1. pracować	a) protest przed ministerstwem środowiska
2. zacząć	b) wszystkie gatunki zwierząt
3. zorganizować	c) zanieczyszczenie mórz
4. nosić	d) świadomość ekologiczną
5. chronić	e) problemami
6. jeść	f) w organizacjach ekologicznych
7. powodować	g) wyroby skórzane
8. oceniać	h) mięso
9. interesować się	i) segregować śmieci

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.

8)

1. Přečtěte si text.

Największe kataklizmy XX wieku

Kataklizm z języka greckiego to w dosłownym tłumaczeniu “potop”. Obecnie słowo to oznacza katastrofę żywiołową, wywołującą duże zniszczenia, która zagraża bezpieczeństwu większej liczby osób.

Do najczęstszych i największych kataklizmów XX wieku zaliczyć można trzęsienia ziemi, erupcje wulkanów, powodzie, huragany, tornada, pożary i inne klęski żywiołowe. Niejednokrotnie skutki tych zjawisk są tragiczne, a zniszczenia tak wielkie, że ich usunięcie przekracza możliwości danego kraju. Tysiące ludzi ginie, odnosi obrażenia lub traci dach nad głową, a straty mogą być tak duże, że państwa dotknięte takimi kataklizmami nie są w stanie obyć się bez pomocy z zewnątrz. Niestety zjawiska te są coraz częstsze i groźniejsze. Sieją strach, przerażenie i

śmierć. Patrzymy w telewizji, słuchamy w radiu i czytamy o nich w gazetach. I pytamy z drżeniem w głosie pytamy: Kiedy kolejny? Jedne z najtragiczniejszych kataklizmów to baz wątpienia trzęsienia ziemi.

To, które 18 kwietnia 1906 roku nawiedziło San Francisco zostało zapamiętane jako jedna z najgorszych katastrof naturalnych w historii Stanów Zjednoczonych. Odnotowano przynajmniej 3,000 wypadków śmiertelnych, zaś liczba osób, które pozostały bez dachu nad głową figurowała w granicach od 225,000 do 300,000.

Z kolei 28 grudnia 1908 roku ziemia zadrżała we włoskich miastach Mesyna i Reggio. Powstała wówczas fala tsunami liczyła nawet 12 metrów. Port messyński całkowicie przestał istnieć, większa część miasta zamieniła się w wielkie gruzowisko. Wybuchły liczne pożary, miały miejsce eksplozje. Śmierć ponieśli w samej Mesynie 83 tysiące ludzi - 55% mieszkańców. W Reggio było to 20 tysięcy, a w Palmi - 1000. Liczne wioski i miasteczka zniknęły, gdy uderzyły fale tsunami. Tragiczne w skutkach było również trzesienie ziemi, które 16 grudnia 1920 roku nawiedziło Chiny. Wstrząsy o sile 7,8 stopni w skali Richtera pochłonęły życie dwustu tysięcy osób, co czyni je szóstym pod względem liczby ofiar trzęsieniem ziemi w historii. Podobny kataklizm nawiedził 9 marca 1957 roku Wyspy Andrejanowa na Alasce. Było to jedno z największych trzęsień ziemi, jakie kiedykolwiek zanotowano. Wstrząsy o sile 8,6 spowodowały powstanie tsunami, które zniszczyło okoliczne wybrzeża i dotarło do Hawajów. Bardzo silne trzęsienie ziemi, zwane też wielkim trzęsieniem chilijskim, nawiedziło południowe Chile 22 maja 1960. Uznawane jest ono za najsilniejszy wstrząs tektoniczny odnotowany w dotychczasowej historii pomiarów sejsmicznych. Siła tego wstrząsu wyniosła 9,5. Wstrząs wywołał fale tsunami, które uderzyły w wybrzeże południowoamerykańskie, Japonię, Hawaje i Filipiny. Łącznie na skutek wstrząsu i fal tsunami zginęło około 3 tys. osób. Ponad 2 mln osób zostało bez dachu nad głową. Straty po trzęsieniu ziemi i tsunami oszacowano na 550 mln dolarów w Chile, 75 mln na Hawajach oraz 50 mln w Japonii.²⁵

2. Přetlumočte text do češtiny.

3. Jaké přírodní katastrofy jsou v textu zmiňovány? Znáte ještě nějaké?

4. S jakou přírodní katastrofou jste se setkali vy a kde?

²⁵<http://www.sciaga.pl/tekst/102893-103-najwieksze-kataklizmy-xx-wieku> (22. 11. 2011, 23:07)

5. Znáte čtyři přírodní živly? Vyjmenujte je.
6. Písemně přeložte první dva odstavce textu. Použijte slovník.
7. Přiřaďte k názvům přírodních katastrof jejich synonyma.
8. Které slovo a jeho synonymum nepatří k názvům přírodních katastrof?

1. potop	a) klęska żywiołowa
2. tornado	b) cyklon tropikalny
3. požar	c) wybuch wulkanu
4. trzęszenie ziemi	d) silny wiatr
5. huragan	e) opad kulek lodu
6. erupcja wulkanu	f) niekontrolowany proces spalania
7. kataklizm	g) drgania skorupy ziemskiej
8. wichura	h) wielka powódź
9. gradobicie	i) trąba powietrzna

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.

7 KLÍČ

1)

1. Pojmenujte jednotlivé obrázky.

1. las	10. pole
2. morze	11. wyspa
3. ogród	12. góry
4. archipelag	13. łąka
5. pustynia	14. jezioro
6. pusza	15. staw
7. rzeka	16. półwysep
8. plaż	17. wodopsad
9. lodowiec	18. potok

2)

3. Odpovězte na následující tvrzení. Jsou pravdivá (P) nebo nepravdivá (N)?

1) Účast v iniciativě může vzít každý.

P / **N**

2) Podjímání těchto dnů má upozorňovat na existující problémy.

P / N

3) Světový den ochrany prostředí oslavujeme od roku 1972.

P / N

4) Lidé jsou jediným druhem na Zemi.

P / **N**

5) Světový den ochrany prostředí oslavujeme 2krát ročně.

P / **N**

6) 5. června je Světový den ochrany prostředí.

P / N

7) První světová konference proběhla v Oslu.

P / **N**

3. Otázky k textu.

1) Jak można definiować Parki Narodowe w Polsce?

Parki narodowe w Polsce są obszarami wyróżniającymi się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi, edukacyjnymi, tworzonymi w drodze rozporządzenia Rady Ministrów, w oparciu o przepisy ustawy o ochronie przyrody ...

2) Co wszystko w Parku Narodowym podlega ochronie?

Ochronie prawnej podlega cała przyroda parku oraz walory krajobrazowe ...

3) Ile Parków Narodowych jest w Polsce?

Obecnie w Polsce znajdują się 23 parki narodowe.

4) Który Park Narodowy jest najmłodszy i jak on się nazywa?

Park Narodowy "Ujście Warty" jest najmłodszym z parków narodowych w Polsce, został on utworzony w 2001 roku.

5) Który Park Narodowy jest najstarszy i jak on się nazywa?

Pierwszy w Polsce - Białowieski Park Narodowy został utworzony w 1947 r.

6) Jaki jest logo Białowieskiego Parku Narodowego?

Logo Parku to łeb żubra na białym tle.

7) W którym Parku pomimo Białowieskiego Parku Narodowego żyją żubry?

W żadnym. Jest to jedyne miejsce w Polsce, gdzie te zwierzęta żyją na wolności.

8) Ile żubrów żyje w Białowieskim Parku Narodowym?

Obecnie na Podlasiu jest ich około 700.

9) Są żubry jedynym gatunkiem, który żyje w Parku?

Nie. Oprócz żubrów, w parku występuje wiele gatunków bezkręgowców, ptaków, płazów i gadów.

10) Jaké dřevy rostou v Parku?

W Parku rostou sosny, świerki, dęby, graby.

7. Slepá mapa.

Pokuste se přiřadit k číslům názvy Národních parků v Polsku.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
s)	p)	i)	b)	j)	q)	n)	k)	c)	d)	m)	f)

13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.
h)	o)	g)	l)	a)	u)	t)	e)	v)	r)	w)

8. Jak se nazývá nejmladší Národní park v Polsku, který vznikl v roce 2001 a rozkládá se kolem ústí řeky Warty?

Park Narodowy "Ujście Warty"

5)

Vyluštěte křížovku.

Najděte v křížovce slova z tabulky a ze zbylých písmen poskládejte tajenku.

P	B	R	Z	O	Z	A	D
P	CH	L	A	O	P	U	A
Ž	O	P	P	W	T	T	T
U	M	A	L	C	A	O	A
B	A	K	A	A	K	L	M
R	R	S	C	S	P	N	O
B	Z	K	I	O	I	O	K
U	E	Š	Č	S	O	C	R
R	C	W	A	N	R	P	A
Z	Z	I	M	A	U	A	D
A	B	A	N	A	N	R	L
G	A	T	U	N	E	K	O

Tajenka: POLSKA ☺

6)

Dokončete věty. Využijte výše uvedenou tabulku.

1. **Rok** kalendarzowy ma 365 dni, a **rok** przestępny tylko 366.
2. Jan ma 25 **lat** i jest o dwa **lata** starszy niż ja.
3. Ja urodziłam się w 1987 roku i mam 24 **lat**.
4. **Rok** 2011 jest według chińskiego kalendarza **rokiem** królika.
5. O tym **roku**, kiedy spotkałam mego męża, często sobie przypominam.

7)

1. Doplňte do vět slovesa ve správném tvaru.

1. Basiu, **widzisz** tego ładnego kolorowego motyla, który siedzi na tym dużym słoneczniku? Jest bardzo piękny!
2. Ochrona przyrody jest bardzo ważna rzecz. Nasza organizacja **chroni** zwierzęta leśne przed męceniem i bezprawnym zabijaniem.
3. Tomasz co tydzień **sprząta** w swoim pokoju, a ostatnio nawet zaczął sortować śmieci.
4. Każdy może aktywnie brać udział w Światowym Dniu Ochrony Środowiska Naturalnego. Wystarczy kiedyś **posadzi** przynajmniej jedno drzewo.
5. Agata i Roman **podróżują** po całym świecie. Ja chciałabym też tyle **podróżować**, jechać na słońcu i **jeść** chrząszczów.
6. Anna **się** bardzo **interesuje** ekologią i ochroną środowiska, nawet stała się członkiem Greenpeace.
7. Codziennie **chodzę** do szkoły na piechotę. Chodzenie jest bardzo zdrowe!
8. W Białowieskim Parku Narodowym **mieszka** około 700 żubrów.
9. Jutro rano **jedziemy** do lasu zbierać grzyby. Pojedziesz z nami?

2. Přiřaďte ke slovesům správná slova nebo slovní spojení.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
f)	i)	a)	g)	b)	h)	c)	d)	e)

8)

3. Jaké přírodní katastrofy jsou v textu zmiňovány? Znáte ještě nějaké?

Trzęsienia ziemi, erupcje wulkanów, powódzie, huragany, tornada, pożary, susza, lawina śnieżna, tsunami, piorun.

7. Přiřaďte k názvům přírodních katastrof jejich synonyma.

8. Které slovo a jeho synonymum nepatří k názvům přírodních katastrof?

kataklizm – klęska żywołowa

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
h)	i)	f)	g)	b)	c)	a)	d)	e)

8 STRUČNÝ SLOVNÍK

PL

A

Alaska
archipelag

B

benzyna
bezkřęgowiec
bezlešny
bezprawny
bezsłoneczny
slunce
brykiet
brzoza
burza

C

Chile
chilijski
Chiny
chiński
chrząszcz
czad
czerwiec
członek

D

dach
decydent
dąb
drzewo
dziedzina

E

egzystencja gatunku
ekologia
ekologiczny
erupcja

CZ

Aljaška
souostroví

benzín
bezobratlý
nezalesněný
nezákonný
nacházející se na místě bez

briketa
břıza
bouřka

Chile
chilský
Čína
čínský
brouk/chroust
kouř
červen
člen

střecha
rozhodovatel
dub
strom
oblast, odvětví, obor

existence druhu
ekologie
ekologický
erupce

F

fabryka
fala
Filipiny

továrna
vlna
Filipíny

G

gad
gatunek
grab
grecki
grudzień
gruzowisko
grzyb

plaz
druh
habr
řecký
prosinec
suť
houba

H

Hawaje
huragan

Havaj
uragán, cyklón

J

Japonia

Japonsko

K

katakлизм/klęska żywiołowa
kolejny
krajobraz
królik

přírodní katastrofa
další, následující v pořadí
krajina
králík

L

leśny
liściasty
ludność

lesní
listnatý
obyvatelstvo

M

maj
marzec
mokradło

květen
březen
bažina

N

na piechotę
nauka

pěšky
věda

O

oceniać

(co)

obchodzić

obszar

odległy

odtworzenie

okolica

ONZ

cenit si něčeho, oceňovat

slavit

prostor, oblast, území

odlehlý

rekonstrukce

okolí

OSN

P

październik

pąk

period

piorun

pchła

płaz

podejmować

południowy

port

posprzątać okolicę

potop

powodować

(čeho) powódz

półwyspa

przepis ustawy

pustynia

puszcza

říjen

pupen

perioda

blesk

blecha

obojživelník

pouštět se (do čeho)

východní

přístav

uklidit okolí

povodeň

způsobovat, být příčinou

povodeň

poloostrov

ustanovení zákona

poušť

prales

R

roślina

rumor

rozporządzenie

rozhodnutí

rozpuszczalny

różnorodność biologiczna

rybołówstwo

rostlina

hluk

příkaz, nařízení,

rozpustný

biodiverzita

rybolov

S

sezonsezona

siedziba

sierpień

skala Richtera

składnik

skóra

słoń

słonecznik

sídlo, sídliště

srpen

Richterova stupnice

součást, komponent

kůže

slon

slunečnice

sondaż
sosna
sortować
spaliny
stan
Stany Zjednoczone
staw
stopień
styczeń
szczególne wartości

sondáž
borovice
třídít
výfukové plyny
stav
Spojené Státy Americké
rybník
stupeň
leden
zvláštníhodnoty

Ś
ścisty
śmieci
środowisko naturalne
świerk

důkladný, přesný
odpadky
přírodní prostředí
smrk

T
tło
trzęsienie ziemi

pozadí
zemětřesení

U
ujście
uprawa
usunięcie
uświadomić istniejące problemy
uwaga

ústí řeky
pěstování
odstranění
uvědomit si stávající
problémy
pozornost

W
walory krajobrazowe
wartość
warunek
wątpienie
wiosna
wrzesień
wskazać
wstrząs
wulkan
wybrzeże
wypadek
wyrób
wyróżniać się
wyspa

krajinné hodnoty
cena, hodnota
podmínka
pochybnost
jaro
září
ukázat, označit
otřes
vulkán, sopka
pobřeží
nehoda, neštěstí
výrobek
vynikat, vyznamenávat se
ostrov

Z

zachęcać do rozwiązania problemów

zagrozić

zajmować się

zanieczyszczenie

zanotować

zastosować

zima

zniekształcenie

zniknąć

zniszczyć

zwierze

zwrócić (uwagę)

motivovat k řešení
problémů

ohrožovat

zabývat se (čím)

znečištění

zaznamenat

uplatnit (co)

zima

deformace

zmizet

zničit, poničit

zvíře

všimnout si (koho čeho)

Ż

źródło

żubr

żywność

żyzny

pramen

zubr

potrava, potraviny

plodný, úrodný

ZÁVĚR

Cílem naší práce bylo nastínit téma životní prostředí, které jsme pojali z hlediska jeho ochrany a ekologie. Hlavním úkolem bylo sestavit a upořádat slovní zásobu, která by odpovídala dané oblasti našeho jazykového výzkumu.

Na základě odborných textů českých i polských lingvistů jsme se zabývali otázkou cizích přejímek v polštině z hlediska historického, především nám šlo o časové zařazení některých slov cizího původu, která se nacházejí v našem slovníku. Následně jsme se věnovali rozboru jednotlivých pojmů podle jejich původu a rozdělili je do několika skupin. Věnovali jsme pozornost tvoření nových slov, přičemž jsme objasnili, které předpony cizího původu se i v současnosti podílí na tvorbě novotvarů. Zaměřili jsme se především na prefixy eko-, bio- a agro-, které jsou nyní velmi produktivním slovtvorným prostředkem. Zabývali jsme se také problematikou zrádných slov, jejichž znalost bude jistě značným přínosem budoucích překladatelů. V neposlední řadě jsme se dotkli tématu frazeologie, především zoonymních frazeologizmů. Přičemž jsme se zaměřili na ty nejčastěji používané v obou námi zkoumaných jazycích.

V praktické části jsou vytvořeny pracovní listy s cvičeními a texty, určenými k procvičení a osvojení si slovní zásoby daného tématu. Jednotlivá cvičení jsme vybírali s ohledem na jejich obtížnost, zároveň i poutavost a kreativitu. Dotýkáme se zde i polských reálií spojených s přírodou a její ochranou. Hlavním cílem bylo sestavit zábavná a současně maximálně využitelná cvičení, která by zefektivnila výuku překladu a tlumočení. Pracovní listy byly sestaveny tak, aby byla procvičena nejen slovní zásoba, ale i gramatika a práce s textem. Čímž jsme se snažili dosáhnout co největšího využití materiálu při výuce.

Třetí část práce, tedy terminologický slovník se zásobou 217 hesel a jejich definic, je uložena na CD, které tvoří přílohu práce. Je zde sepsána slovní zásoba, kterou jsme primárně vyhledávali na internetových stránkách, věnujících se životnímu prostředí a ekologii. Některé výrazy jsme dohledali na základě *Uniwersalnego słownika języka polskiego* také pracovních listů.

Důležitým zdrojem, byl při naší práci internet, ve kterém jsme vyhledávali nejen jednotlivá hesla, ale také vhodné články tvořící cvičení praktické části. Čerpali jsme proto také z jazykových korpusů, volně dostupných na internetu. Ke zpracování

pojmu v terminologické části byly použity výkladové slovníky, které uvádíme v seznamu pramenů a použité literatury.

Téma naší bakalářské práce je velmi zajímavé a jeho problematika je v současnosti velmi populární nejen z hlediska člověka a jeho vlivu na životní prostředí, ale i vzhledem k tomu, co se s naší planetou v současnosti děje. Člověk je nedílnou součástí přírody a tu by se měl pokusit zachovat v co nejudržitelnější formě, protože ať už chceme nebo nechceme, jsme na přírodě a jejích zdrojích závislí.

SEZNAM PRAMENŮ A POUŽITÉ LITERATURY

- 1) BEŠTA, T.: *Základy polské mluvnice*, Praha: Polský institut v Praze, 1994.
- 2) BUCHTOVÁ, R. - CONFORTIOVÁ, H. - ČERVENÁ, V. et al.: *Akademický slovník cizích slov*. Praha 1998
- 3) HAVRÁNEK, B. - BĚLIČ, J. - HELCL, M. - JEDLIČKA, A.: *Spisovný slovník jazyka českého*, 1. vydání čtyřsvazkové, Praha 1960-1971.
- 4) LOTKO, E.: *Čeština a polština v překladatelské a tlumočnické praxi*, Ostrava: Profil 1986.
- 5) LOTKO, E.: *Zrádná slova v polštině a češtině (Lexikologický pohled a slovník)*. Olomouc: Votobia 1992.
- 6) LOTKO, E.: *Polština a čeština z hlediska typologického*, Olomouc 1981.
- 7) MRHAČOVÁ, E. – BALOWSK, G. – Zura, A.: *Příroda země-vesmír-život-smrt-barvy-protor-čas v české a polské frazeologii a idiomatice*. Filozofická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě, Ostrava 2011.
- 8) MRHAČOVÁ, E. – PONCZOVÁ, R.: *Zvířata v české a polské frazeologii a idiomatice (Česko-polský a polsko-český slovník)*. Filozofická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě, Nakladatelství Tilia v Šenově u Ostravy 2003.
- 9) SVOBODOVÁ, D.: *Aspekty hodnocení cizojazyčných přejímek: mezi módností a trendem*, Ostrava 2009.
- 10) SVOBODOVÁ, D.: *Internacionalizace současné české slovní zásoby*, Ostrava 2007.
- 11) ŽAŽA, S.: *Latina a řečtina v slovní zásobě, gramatice a terminologii slovanských jazyků*, Masarykova univerzita, Brno 2010.
- 12) WALCZAK, B.: *Między snobismem i modą a potrzebami językaczyli o wyrazach obcego pochodzenia w polszczyźnie*, Poznań 1987.
- 13) WOLLMAN, Frank.: *Slovesnost Slovanů*. V Praze: Vesmír, 1928.
- 14) DUBISZ, S.: *Uniwersalny słownik jazyka polskiego*, Warszawa 2003.
- 15) STRUTYŃSKI, J.: *Gramatyka polska*, Kraków 2009

INTERNETOVÉ ZDROJE A ODKAZY

AUTOR NEUVEDEN.: *Váleční devasta.*: [online] [2012-12-03] dostupné z WWW: [cehttp://www.tugendhat.eu/cz/valecni-devastace.html](http://www.tugendhat.eu/cz/valecni-devastace.html)

Český národní korpus – <http://ucnk.ff.cuni.cz/>

FRANTOVÁ, L.: *Elitní ekonom Pavel Kohout: začíná devastace hospodářství. 22 let vládnou ignoranti* [online] [2012-12-03] dostupné z WWW: <http://chrudimskenoviny.cz/kategorie/z-medii/elitni-ekonom-pavel-kohout-zacina-devastace-hospodarstvi-22-let-vladnou-ignoranti>

Narodowy Korpus Języka Polskiego – <http://nkjp.pl/>

PETR, J.: *Palmový olej – zelená devastace přírody.*: [online] [2012-12-03] dostupné z WWW: <http://www.osel.cz/index.php?clanek=6359>

STREIT, D.: *Devastace zdravotnictví aneb Proti Hegerovi je Julínek Matka Tereza* [online] [2012-12-03] dostupné z WWW: <http://streit.blog.idnes.cz/c/299400/Devastace-zdravotnictvi-aneb-Proti-Hegerovi-je-Julinek-Matka-Tereza.html>

Ochrana životního prostředí:

http://przyroda.polska.pl/aktualnosci/article,Swiatowy_Dzien_Ochrony_Srodowiska_Naturalnego,id,279500.htm (23.11. 2011, 15:20)

<http://www.eurodesk.pl/node/2013> (23.11.2011, 15:20)

Text o národních parcích:

http://www.ekoportal.gov.pl/opencms/opencms/ekoportal/warto_wiedziec_i_odwiedzic/Ekoturystyka/Parki_Narodowe_Polska/ (23.11.2011, 15:30)

<http://www.parki-narodowe.pl/> (23.11.2011, 15:32)

Text o přírodních katastrofách:

<http://www.sciaga.pl/tekst/102893-103-najwieksze-katakлизmy-xx-wieku>
(22. 11. 2011, 23:07)

http://www.wigry.win.pl/glossary/terminy_def.htm

<http://www.macierz.org.pl/artykuly/ekologia>

ABSTRACT

Terminological base and theme-based work sheets for the innovation of teaching, translation and interpretation (specialization: environment)

Key words: Polish- Czech and Czech-Polish terminological database, work sheets, lexicon, translation, interpreting, environment, ecology

This bachelor thesis deals with the problematic of translating the terms in the field of the environment in Czech and Polish language. It describes the historical process of adapting the foreign words from Polish. It also describes the process of creating new words, based on the material that is collected in the dictionary part of my thesis. It also includes the chapters concerning the tricky words and phraseology. As part of this work, the themed worksheets with the answer key to the different exercises together with the small dictionary are included. The attached dictionary consists of 217 entries together with their definitions in both Polish and Czech language.

ZTRESZCZENIE

Baza terminów i tematyczne karty pracy dla innowacji nauki przekładu i tłumaczeń (specjalizacja: środowisko naturalne)

Słowa kluczowe: karty pracy, słownictwo, baza terminów, przekład, tłumaczenie, ekologia, środowisko naturalne

Praca licencjacka zajmuje się czeskim i polskim przekładem wyrazów w obszarze środowiska naturalnego. Opisuje akceptacji obcych słów do języka polskiego z perspektywy historycznej. Omawia również tworzenie nowych słów na podstawie materiału zebranego w słownikowej części pracy. Obejmują one również rozdziały o zdradliwych wyrazach i frazach. Komponenty pracy są tematyczne ćwiczenia z kluczem do wszystkich ćwiczeń. Dołączony jest słownik składający się z 217 wyrazów i ich definic w języku polskim i czeskim.

ANOTACE

Příjmení a jméno autora: Koutný Jan

Vedoucí práce: Mgr. Jeništa Jan

Název katedry a fakulty: Katedra slavistiky FF UP

Název práce: Terminologická báze a tematické pracovní listy pro inovaci výuky překladu a tlumočení (specializace: životní prostředí)

Počet znaků: 80 901

Počet příloh: 1

Počet titulů použité literatury: 15

Klíčová slova: pracovní listy, slovní zásoba, terminologická báze, překlad, tlumočení, ekologie, ochrana životního prostředí

Krátká a výstižná charakteristika práce:

Bakalářská práce se zabývá problematikou českého a polského překladu výrazů v oblasti životního prostředí. Popisuje přejímání cizích slov do polštiny z hlediska historického. Dále se věnuje tvoření nových slov na základě materiálu sebraného ve slovníkové části práce. Jsou zde obsaženy kapitoly týkající se zrádných slov a frazeologie. Součástí práce jsou tematické pracovní listy s klíčem k jednotlivým cvičením a příručním slovníkem. Přílohou je slovník sestavený z 217 hesel a jejich definic v polském i českém jazyce.